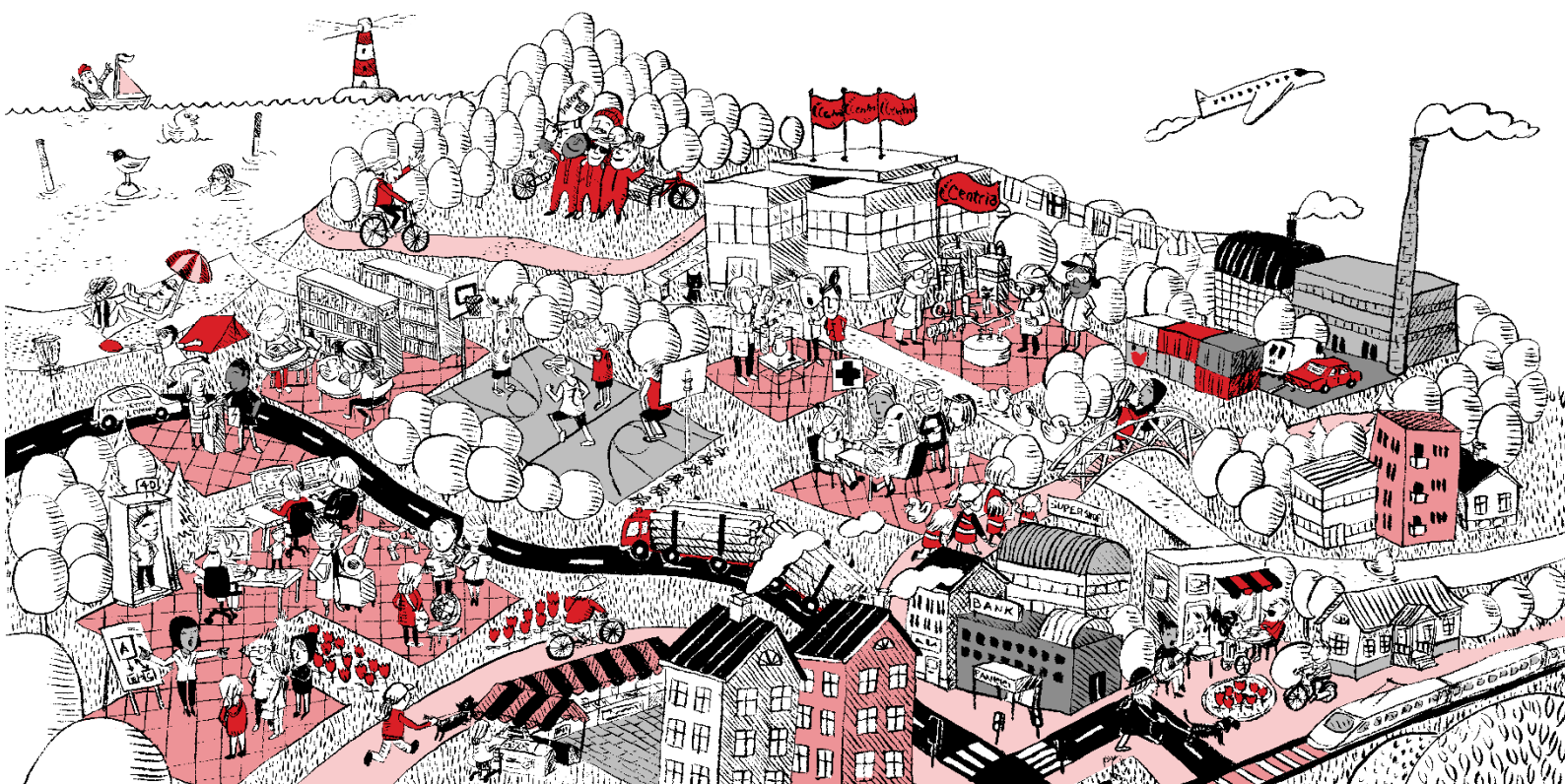

Jenna Filppula

”NILLÄ AISTEILLA VOI TUTKIA MAAILMAA”

Aistiprojekti Kokkolan varhaiskasvatysyksikössä

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Maaliskuu 2022

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Maaliskuu 2022	Tekijä/tekijät Jenna Filppula
Koulutus Sosiaalialan koulutus	☒ AMK ☐ YAMK	
Työn nimi ”NIILLÄ AISTEILLA VOI TUTKIA MAAILMAA” Aistiprojekti Kokkolan varhaiskasvatusyksikössä.		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 50+4	
Työelämäohjaaja Outi Hankaniemi		
<p>Opinnäytetyön tilaajana toimi Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Opinnäytetyö oli toiminnallinen opinnäytetyö ja toteutettiin Nahkurin päiväkodin 3–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmälle keväällä 2021. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää lasten osallisuutta sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä aistiprojektin avulla. Toiminnallinen opinnäytetyö koostui kahdeksasta pedagogisesti suunnitellusta interventtiosta. Pedagogisesti suunnitellut interventiot sekä niihin liittyvät tavoitteet muodostivat toiminnallisesta opinnäytetyöstä kokonaisuuden, joka kulki varhaiskasvatusyksikössä nimellä aistiprojekti.</p> <p>Toiminnallisen opinnäytetyön keskeinen tietoperusta koostuu osallisuudesta, huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, pedagogisesta varhaiskasvatuksesta sekä aistien merkityksestä oppimisessa. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaavana asiakirjana toimii varhaiskasvatussuunnitelmat perusteet (2018), johon pohjautuen toiminnallisen opinnäytetyön pedagogiset interventiot on suunniteltu.</p> <p>Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteiden onnistumista arvioitiin havaintojen, henkilöstön antaman palautteen sekä pedagogisen dokumentoinnin avulla. Arvioinnissa huomioitiin myös lasten ja huoltajien osallisuus. Koin tärkeäksi, että sanallisen arvioinnin lisäksi lapsella olisi myös mahdollisuus arvioida toimintaa konkreettisen mittarin avulla. Tämän vuoksi pedagogisissa interventioissa käytettiin hymynaama-purkkeja lasten tekemän arvioinnin tukena.</p> <p>Interventioiden aikana tehtyjen havaintojen perusteella lasten osaaminen aistien tunnistamisessa sekä nimeämisessä lisääntyi. Huoltajilta saatu palaute myös vahvisti tätä havaintoa. Lasten osallisuuden vahvistamiseksi interventioissa korostui lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa sekä arvioinnissa. Kohderyhmän lapset suunnittelivat ja valmistelivat Aistipolku-vihkot, joiden avulla varhaiskasvatuksessa olevat interventiot jatkuivat myös kotona vahvistaen yhteistyötä huoltajien kanssa. Toiminnallinen opinnäytetyö tehtiin näkyväksi varhaiskasvatusryhmässä pedagogisen dokumentoinnin keinoin, joka lisäsi yhteistyötä huoltajien kanssa.</p>		

Asiasanat Aistit, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, osallisuuden vahvistaminen, pedagoginen toiminta, varhaiskasvatus
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date March 2022	Author Jenna Filppula
Degree programme Bachelor of Social Sciences, Social Services		
Name of thesis “YOU MAY EXPLORE THE WORLD WITH YOUR SENSES” Sensory project in an early childhood education unit in Kokkola.		
Centria supervisor Anne Jaakonaho	Pages 50+4	
Instructor representing commissioning institution or company Outi Hankaniemi		
<p>The commissioner for this thesis was the early childhood education of the city of Kokkola. This functional thesis was implemented in cooperation with the early childhood education group of children aged 3-5 in Nahkuri Kindergarten in Kokkola during the spring of 2021. The purpose of the functional thesis was to develop children’s involvement and develop cooperation with parents with the help of a sensory project. The functional thesis consisted of eight pedagogically planned interventions. The pedagogically planned interventions and the related goals provide the basis for this thesis that was carried out in the early childhood education unit as the sensory project.</p> <p>The central knowledge base of this functional thesis consists of children’s involvement, cooperation with parents, pedagogical early childhood education, and the importance of the senses in learning. The guiding document for the functional thesis is the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care (2018), on the basis of which the pedagogical interventions for the functional thesis have been planned.</p> <p>The success of the goals of the functional thesis were assessed with the help of observations, feedback from the staff, and pedagogical documentation. The evaluation also considered the involvement of the children and the parents. The author felt it was important that in addition to verbal assessment, the child would also have the opportunity to assess the activities using a concrete metric. For this reason, there were smiley-face-jars in the pedagogical interventions to support the assessment.</p> <p>Based on the observations made during the interventions, the children’s ability to identify and name the senses developed. Feedback from parents also confirmed this finding. In order to strengthen the participation of children in the interventions, the involvement of children in the planning, implementation and evaluation of activities was emphasized. The children in the target group planned and prepared sensory pathway booklets that allowed interventions in early childhood education to continue at home, strengthening collaboration with parents. The functional thesis was made visible in the early childhood education group by means of pedagogical documentation, which further increased cooperation with parents.</p>		
Key words Cooperation with parents, early childhood education, pedagogical activities, senses, strengthening participation		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

AISTIPROJEKTI

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö kulki kohderyhmässä nimellä aistiprojekti.

INTERVENTIO

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä interventiolla tarkoitetaan etukäteen suunniteltuja pedagogisia, tavoitteellisia ja toiminnallisia ohjaustilanteita, joihin kohderyhmä osallistui. Tämä toiminnallinen opinnäytetyö sisälsi yhteensä kahdeksan pedagogisesti suunniteltua interventiota.

PIENRYHMÄTOIMINTA

Pienryhmätoiminta on nimitys toiminnalle, jossa toiminta toteutetaan suuremmasta ryhmästä perustellusti jaetulle pienemmälle ryhmälle. Pienryhmätoiminta on pedagoginen valinta, joka mahdollistaa jokaisen lapsen kuulemisen sekä toimintaan osallistumisen oman kehitystasonsa mukaisesti. Pienryhmätoiminta on suunnitelmallista.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO.....	1
2 AISTIPROJEKTIN KUVAUS, TAVOITTEET JA PÄÄTEHTÄVÄT	2
3 AISTIPROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA.....	6
3.1 Varhaiskasvatus osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta	6
3.2 Keskeisiä näkökulmia pedagogiseen varhaiskasvatukseen	8
3.3 Aistien merkitys pienen lapsen oppimisessa.....	9
4 AISTIPROJEKTIN TOTEUTUS	11
4.1 Aistiprojektiin orientoituminen.....	12
4.2 Näköaistiin tutustuminen valokuvasuunnistuksen avulla	15
4.3 Tunto- ja kuuloaisteihin tutustuminen	19
4.4 Haju- ja makuaistiin tutustuminen tuoksupurkkien sekä makupelin avulla	22
4.5 Lapsen oman aistipolun suunnittelu ja valmistelu kolmessa eri interventiossa	26
4.6 Muut interventiot lasten osallisuuden lisäämiseksi	31
4.7 Aistiprojektin päättäminen varhaiskasvatusryhmässä.....	34
4.8 Yhteistyö huoltajien kanssa	36
5 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	38
6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI.....	41
6.1 Projektisuunnitelman arviointi	41
6.2 Päätehtävien ja tavoitteiden arviointi	42
6.3 Lasten ja huoltajien osallisuus arvioinnissa	43
6.4 Kohderyhmän kasvattajilta saatu palaute	45
7 POHDINTA.....	46
LÄHTEET	49
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Toiminnallisen opinnäytetyön eteneminen.....	2
KUVIO 2. Toiminnallisen opinnäytetyön rakenne.....	5
KUVAT	
KUVA 1. Aistikori	13
KUVA 2. Interventoiden toteutuksen arvioinnissa käytetyt Hymynaamapurkit.....	15
KUVA 3. Tarvikkeet valokuvasuunnistukseen	18
KUVA 4. Tuntoaistin aktivointiin käytetty mysteeripussi	21
KUVA 5. Lapset valitsevat tuoksupurkeista lempituoksuaan	25
KUVA 6. Makuaistin aktivointia makupelin avulla	26
KUVA 7. Osa valmiista Aistipolku-vihkoista.....	29
KUVA 8. Aistipolku-vihkon valmistelua	30

KUVA 9. Leikin valintaan tarkoitettut kuvakortit.....	32
KUVA 10. Aistibingo-pelialusta ja -kuvakortit	33
KUVA 11. Lapset äänestivät suosikki-interventionsa.....	36
KUVA 12. Pedagogista dokumentointia aistiprojektista.....	37

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Ensimmäisen intervention tulokset	12
TAULUKKO 2. Toisen intervention tulokset	16
TAULUKKO 3. Kolmannen intervention tulokset	19
TAULUKKO 4. Neljännen intervention tulokset.....	23
TAULUKKO 5. Lapsen oman aistipolun suunnitteluun ja valmisteluun tähtäävän intervention tulokset	27
TAULUKKO 6. Lapsen osallisuutta vahvistavien interventioiden tulokset	31
TAULUKKO 7. Viimeisen intervention tulokset.....	34
TAULUKKO 8. Interventioiden tuloksista muodostettu synteesi	38
TAULUKKO 9. Lasten arvioinnit interventioista	44

1 JOHDANTO

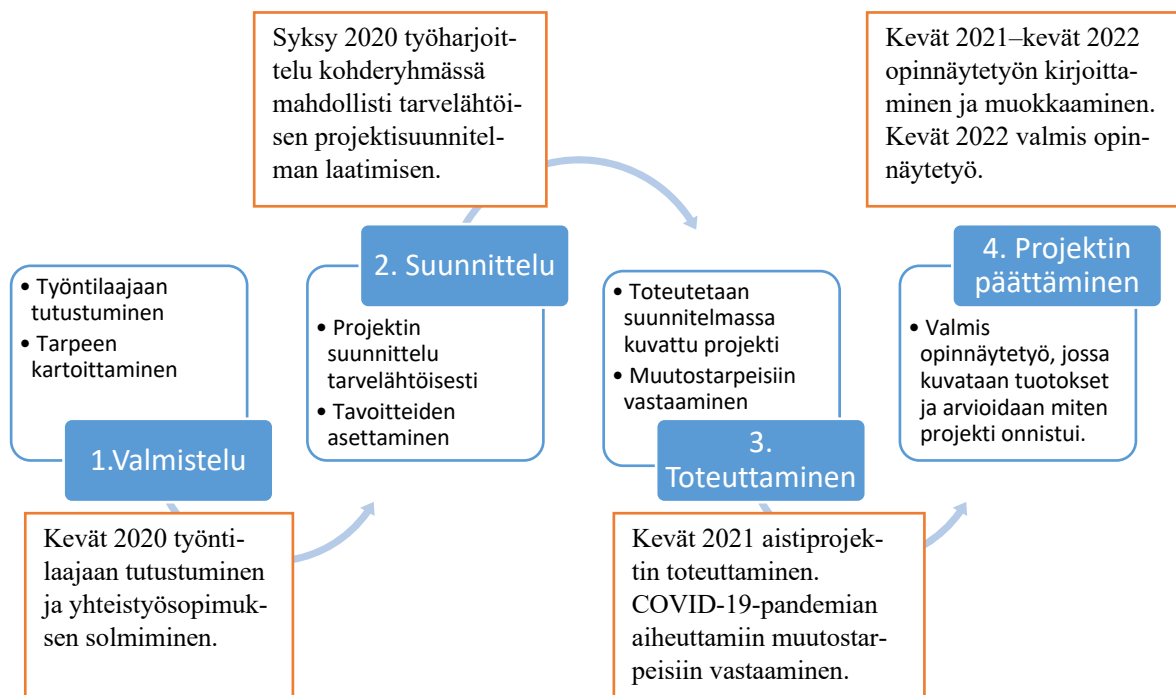
Toiminnallisen opinnäytetyön tilaajana oli Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvät interventiot toteutettiin Nahkurin päiväkodin 3–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmälle. Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää lasten osallisuutta ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä pedagogisesti suunnitelluiden interventioiden avulla. Toiminnallinen opinnäytetyö koostui kahdeksasta pedagogisesti suunnitellusta interventiosta. Tavoitteena opinnäytetyölleni oli tutustua ja aktivoida lasten eri aisteja, vahvistaa lasten osallisuutta sekä vahvistaa yhteistyötä huoltajien kanssa. Interventiot sekä niihin liittyvät tavoitteet muodostivat toiminnallisesta opinnäytetyöstäni kokonaisuuden, joka kulki varhaiskasvatusyksikössä nimellä aistiprojekti.

Toiminnallisena opinnäytetyönä toteutettu aistiprojekti toteutui kevään 2021 aikana. Opinnäytetyön aihe muotoutui omasta kiinnostuneisuudesta siihen, millä tavalla lapsiryhmässä voidaan kehittää lasten osallisuutta sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Tämän vuoksi toiminnallisen opinnäytetyön menetelmäksi valikoitui aistiprojekti. Lasten osallisuus sekä huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ovat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) kirjattuna vahvasti. Aistien yhdistäminen opinnäytetyöni toiminnalliseen projektiin juontaa myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2018, 38), jossa todetaan, että lapsille on mahdollistettava ympäröivän maailman tutkiminen kaikilla aisteilla sekä keholaan.

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä avaan aluksi opinnäytetyön taustaa ja sen jälkeen esittelen aistiprojektin tarkoituksen, päätehtävät ja niiden tavoitteet. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaavana asiakirjana toimii varhaiskasvatussuunnitelmat perusteet (2018), johon pohjautuen toiminnallisen opinnäytetyön pedagogiset interventiot on suunniteltu. Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä kerron jokaisesta toteutetusta pedagogisesta interventiosta erikseen sekä tarkastelen interventioiden tuloksia ja johtopäätöksiä. Lopussa arvioin ja reflektoin opinnäytetyötä kokonaisuudessaan sekä pohdin omaa ammatillista kasvua opinnäytetyöprosessin aikana. Omaa ammatillista kasvua peilaan varhaiskasvatuksen sosionomin kompetensseihin (2019). Tämän toiminnallisen opinnäytetyön arviointi perustuu havainnointiin, henkilöstön palautekyselyyn sekä pedagogiseen dokumentointiin. Arvioinnissa huomioitiin myös lasten ja huoltajien osallisuus.

2 AISTIPROJEKTIN KUVAUS, TAVOITTEET JA PÄÄTEHTÄVÄT

Toiminnallisena opinnäytetyönä toteutettu aistiprojekti toteutui kevään 2021 aikana. Aistiprojektin valmistelu ja suunnittelu lähtivät liikkeelle kohderyhmään tutustumisella kevään 2020 aikana. Toiminnallisen opinnäytetyön interventiot toteutettiin keväällä 2021. Mäntyneva (2016, 15–17) kuvaa kirjassaan, että projekti määritellään tyypillisesti ainutkertaiseksi kokonaisuudeksi. Tarkastelemalla projektin elinkaarta saadaan kokonaiskuva projektista. Projektin kesto muodostuu projektin alkamis- ja päättymisajankohdasta. Projektin elinkaarssa voidaan nähdä neljä vaihetta. Nämä vaiheet ovat valmistelu, suunnittelu, toteutus sekä päättäminen. Alla olevassa kuviossa (KUVIO 1) kuvaan toiminnallisen opinnäytetyön etenemisen projektin elinkaaren mukaan. Kuvion jälkeen avaan aistiprojektin elinkaaren vaiheet vielä tarkemmin.

KUVIO 1. Toiminnallisen opinnäytetyön eteneminen (mukaillen Mäntyneva 2016, 15–17)

Toiminnallinen opinnäytetyö lähti liikkeelle valmisteluvaiheesta, jolloin tutustuin työntilaajaan sekä kartoitin tarpeet. Työntilaaja tuli minulle tutuksi kevään 2020 aikana Liikkuva Varhaiskasvatus -ohjelman kautta sekä syksyn 2020 aikana suoritetun työharjoittelun myötä. Keväällä 2020 sovin työntilaajan kanssa tulevasta toiminnallisesta opinnäytetyöstä, jolloin esittelin alustavan suunnitelman yhteistyöpäiväkodin johtajalle. Tämän alustavan suunnitelman pohjalta solmimme yhteistyösopimuksen.

Syksyn 2020 aikana suoritin työharjoittelun Nahkurin päiväkodin Välitalo-ryhmässä, joka koostuu 3–5-vuotiaista lapsista sekä kasvattajista. Tämä varhaiskasvatusryhmä valikoitui toiminnallisen opinnäytetyöni kohderyhmäksi.

Valmisteluvaiheen jälkeen pääsin siirtymään toiminnallisen opinnäytetyön suunnitteluvaiheeseen. Työharjoittelun suorittaminen toiminnallisen opinnäytetyön kohderyhmässä mahdollisti sen, että pystyin huomioimaan toiminnallisen opinnäytetyön suunnittelussa ryhmän toimintatavat sekä ryhmän tarpeet. Työharjoittelun aikana toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoitus ja tavoitteet selkenivät. Opinnäytetyön aihe muotoutui omasta kiinnostuneisuudesta siihen, millä tavalla lapsiryhmässä voidaan kehittää osallisuutta sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Lasten osallisuus sekä huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ovat myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) kirjattuna. Aistien yhdistäminen opinnäytetyöni toiminnalliseen projektiin juontaa myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2018, 38), jossa todetaan, että lapsille on mahdollistettava ympäröivän maailman tutkiminen kaikilla aisteilla sekä kehollaan.

Huolellisesti laaditun projektisuunnitelman jälkeen oli aika siirtyä toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamisvaiheeseen. Toteuttamisvaiheessa toteutettiin suunnitelmassa kuvattu projekti sekä vastattiin muutostarpeisiin. Toiminnallisen opinnäytetyön interventioiden toteutuksessa korostui se, miten varhaiskasvatusryhmän lasten, huoltajien sekä kasvattajien kannalta oli hyödyllistä, että olin päässyt tutustumaan heihin ja heidän toimintatapoihinsa ennen opinnäytetyön toiminnallisia interventioita. Interventioiden toteuttaminen oli kuin jatkumoa jo tutuksi tulleeseen yhteistyöhömme. Toiminnallinen opinnäytetyöni sisälsi kahdeksan erilaista pedagogisesti suunniteltua interventiota, jotka etenivät prosessinomaisesti.

Toiminnallisen opinnäytetyön interventioiden toteuttamisen jälkeen oli edessä projektin päättäminen. Varhaiskasvatusryhmässä projekti päätettiin yhteiseen arviointiin sekä palkintojenjakoon onnistuneesta aistiprojektista. Projektin onnistumista arvioitiin havaintojen ja kasvattajilta sekä huoltajilta saadun palautteen pohjalta. Lisäksi projektin arvioinnissa huomioitiin lasten osallisuus. Lapsiryhmä pääsi arvioimaan toiminnan mielekkyyttä jokaisen intervention jälkeen. Saadun palautteen avulla pystyin tarvittaessa muuttamaan interventioiden sisältöä.

Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää lasten osallisuutta sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Toiminnallinen opinnäytetyö koostui kahdeksasta pedagogisesti suunnitellusta interventiosta. Tavoitteena oli tutustua aisteihin ja aktivoida eri aisteja, lisätä lasten osallisuutta sekä lisätä

yhteistyötä huoltajien kanssa. Interventiot sekä niihin liittyvät tavoitteet muodostivat toiminnallisesta opinnäytetyöstäni kokonaisuuden, joka kulki varhaiskasvatusyksikössä nimellä aistiprojekti.

Koska toiminnallisen opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena oli lisätä yhteistyötä huoltajien kanssa, oli alkuperäisenä suunnitelmanani, että pääsisimme varhaiskasvatusryhmän kanssa suunnittelemaan, valmistelemaan ja toteuttamaan aistipolun, johon kutsuisimme jokaisen lapsen huoltajan osallistumaan yhdessä lapsensa kanssa. Pahentuneen COVID-19-pandemiatilanteen vuoksi jouduin muuttamaan suunnitelmaani ennen toiminnallisten interventioiden aloittamista. Suunnitelmien muuttaminen oli tärkeää, jotta toiminnalliselle opinnäytetyölle asettamani tavoitteet olisivat kuitenkin saavutettavissa. Muutoksiin liittyen konsultoin yhteistyöpäiväkotia ja sain kohderyhmän henkilöstöltä varmistuksen siihen, että muutokset olisi hyvä tehdä. Ehdotin henkilöstölle vaihtoehtoista suunnitelmaa ja sain siihen myönteisen vastauksen. Aistipolku kyllä päästiin järjestämään, mutta eri tavalla kuin alkuperäisesti oli suunniteltu. Jokainen lapsi sai suunnitella sekä valmistella oman aistipolun, jonka he pääsivät toteuttamaan yhdessä huoltajiensa kanssa kotonaan. Tällä tavoin yhteistyö huoltajien kanssa lisääntyi ja varhaiskasvatusryhmässä oleva aistiprojekti sai jatkumoa myös lasten koteihin. Seuraavassa alaluvussa avaan opinnäytetyöni päätehtävät tekstin sekä kuvion muodossa, josta selviää tarkemmin, millä keinoin opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin oli tarkoitus päästä.

Toiminnallisen opinnäytetyöni päätehtäviä oli yhteensä kolme. Päätehtävät olivat pedagogisesti suunnitellut interventiot, lasten osallisuuden lisääminen sekä huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen. Päätehtävistä ensimmäinen, pedagogisesti suunnitellut interventiot, sisälsi yhteensä kahdeksan suunniteltua ja toteutettua interventiota. Interventioiden tavoitteena oli orientoitua aistiprojektiin, tuesta aisteihin tietoisella aktivoinnilla, asteittain lisätä lasten osallisuutta toiminnan toteuttamisessa sekä toiminnan suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi yhdessä varhaiskasvatusryhmän kanssa. Interventioiden toteutuksessa hyödynnettiin varhaiskasvatusryhmässä voimassa olevia pienryhmiä. Toinen päätehtävä, lasten osallisuuden lisääminen, sekä kolmantena päätehtävänä oleva huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen, kulkivat ja toteutuivat asteittain läpi projektin. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa (KUVIO 2) on kuvattuna toiminnallisen opinnäytetyöni rakenne sekä päätehtävät ja menetelmät, miten opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin oli tarkoitus päästä. Luvussa 4 avaan toiminnallisen opinnäytetyöni toteutuksen tarkemmin läpi.

KUVIO 2. Toiminnallisen opinnäytetyön rakenne

3 AISTIPROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

Tässä luvussa esittelen keskeistä tietoperustaa, johon tämän toiminnallisen opinnäytetyön suunnittelu sekä toteutus perustuvat. Keskeinen tietoperusta koostuu osallisuudesta, huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, pedagogisesta varhaiskasvatuksesta sekä aistien merkityksestä oppimisessa. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön ohjaavana asiakirjana toimii Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018).

Varhaiskasvatuksessa korostuu toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Varhaiskasvattajan on oltava selvillä tavoitteista suunnitellessaan toimintaa huomioiden samalla mahdollisuuden lasten osallisuuden toteutumiselle. (Saarinen 2016, 11.) Aistien avulla ihminen saa tietoa itsestään sekä ympärivästä maailmasta. Ihmisen aistit toimivat yksilöllisesti, ja ihmisen aivot käsittelevät saamaansa aistitietoa yksilöllisesti sulauttaen saamansa aistitiedon aikaisempiin kokemuksiinsa. Lapsen aivot saavat sitä enemmän ravintoa aistiensa kehittymiseen, mitä enemmän hän saa erilaisia aistikokemuksia. Saatujen aistikokemusten määrä ja toistuvuus vaikuttavat siihen, miten lapsen aivot oppivat käsittelemään saamaansa tietoa. Kun lapsi saa toiminnasta kokemuksen, että hän pystyy toimimaan tilanteessa tarkoituksenmukaisesti ja oppiminen on mielekästä, lapsi oppii kuin huomaamatta suuntaamaan huomiotaan asteittain vaativammissa tilanteissa. Tämän vuoksi on tärkeää, että oppimistilanteet tuntuisivat lapsesta mielenkiintoisilta. Lapsen aivot ovat vastaanottavaisia uuden oppimiselle, ja lapsi tulee mielellään mukaan toimintaan, josta hän nauttii. On huomioitava, että oppiminen on kokonaisvaltaista ja siinä hyödynnetään kaikkia aisteja. Leikki on lapsen luontainen tapa toimia, ja sen avulla lapsi harjoittelee monia merkityksellisiä asioita kehityksensä kannalta. Kun oppimistilanteisiin yhdistetään lapsen luontainen toimintatapa, leikki, on toiminta lapselle lähtökohtaisesti mielekästä. (Saarinen 2016, 18–19.)

3.1 Varhaiskasvatus osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) on Opetushallituksen laatima valtakunnallinen ohjaava asiakirja, jonka mukaan varhaiskasvatus toteutetaan ja jonka mukaan laaditaan paikalliset sekä lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pohjautuu varhaiskasvatuslakiin (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat ja ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista sekä kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman

perusteet edistää yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista valtakunnallisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jonka toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä edistämällä lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten osallisuus sekä aktiivinen toimijuus yhteiskunnassa vahvistuu varhaiskasvatuksessa opittujen tietojen ja taitojen myötä. Varhaiskasvatus toimii huoltajien kasvatustyön tukena. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14, 16.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet rakentuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan vuorovaikutus muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa on edellytyksenä lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Oppimiskäsityksessä nähdään lapsi aktiivisena toimijana. Lapsen synnynnäinen uteliaisuus uuden oppimiselle, kertaamiselle ja asioiden toistamiselle tekee oppimisesta kokonaisvaltaista. Oppimista tapahtuu kaikkialla, ja siinä yhdistyvät taidot, tiedot, tunteet, toiminta, aistihavainnot, kieli, ajattelu sekä keholliset kokemukset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21–22.)

Osallisuutta on kuvattu Hartin [1992] esittämällä osallisuuden porrasmallilla. Tämä malli tarjoaa rungon tarkastella lasten asemaa suhteessa kasvattajien toimintaan. Osallisuuden portaavat kuvaavat, että lapsella on vähemmän mahdollisuuksia vaikuttaa toimintaan alhaisimmilla portailla, ja toisaalta, mitä korkeammalle osallisuuden portailla kiivetään, sitä enemmän mahdollisuuksia vaikuttamiseen lapsella on. Ratkaisevaa on kuitenkin lapsen oma kokemus osallisuudesta. Osallisuuden toteutumisesta ei voida puhua, mikäli lapselle ei tule kokemusta siitä, että häntä kuullaan ja hänen ajatuksillaan on ollut merkitystä. Osallisuuden portailla on riski ohjautua kaavamaiseen ajatteluun, jossa tavoitteena on vain kiivetä mahdollisimman korkealle ilman, että lapsi kokee osallisuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019; Turja & Vuorisalo 2017, 52.)

Osallisuus toteutuu erityisesti sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa ja edellyttää vastavuoroisuutta tilanteessa läsnä olevien keskuudessa. Osallisuus ei ole pelkästään osallistumista johonkin valmiiksi järjestettyyn toimintaan. Osallisuuteen sisältyy kaikkien osapuolten mahdollisuus vaikuttaa aidosti omaan ja yhteiseen yhdessäoloon ja toimintaan. Tämä edellyttää sekä kuulluksi tulemistä että muiden kuuntelemista. Lasten kuuleminen mahdollistaa sellaisen pedagogisen toiminnan, jossa huomioidaan lasten yksilölliset lähtökohdat ja ajattelu. Lasten kuuleminen haastaa kasvattajia reflektoimaan ja kyseenalaistamaan omaa ajatteluaan ja kehittää näin kasvattajia ammatillisesti. (Turja & Vuorisalo 2017, 46 [Hill ym. 2004; Kirby ym. 2003; Shier 2001].)

Kuulluksi tuleminen ja osallisuus oman elämän vaikuttavissa asioissa kuuluvat lasten oikeuksiin. Näitä keskeisiä periaatteita kunnioitetaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kannustaa oma-aloitteisuuteen sekä tukea kehittyviä vaikuttamisen ja osallistumisen taitoja. Lasten sensitiivinen kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen sekä aloitteisiin vastaaminen vahvistavat osallisuutta. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, mielipiteitä ja näkemyksiä arvostetaan. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin yhdessä henkilöstön kanssa. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua. Osallistuminen ja vaikuttaminen kehittävät lapsen käsitystä itsestään, kasvattaa itseluottamusta ja kehittää yhteisössä tarvittavia sosiaalisia taitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26–27, 30.)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeässä merkityksessä varhaiskasvatuksessa. Tasa-arvoinen vuorovaikutus ja luottamus huoltajien kanssa tukevat yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on henkilöstön ja huoltajien yhteinen sitoutuminen lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yhteistyö huoltajien kanssa vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Vuorovaikutus on yhteistyön lähtökohta. Yhteistyössä tulee huomioida perheiden moninaisuus, lasten yksilöllisyys sekä vanhemmuuteen ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Päivittäiset kokemukset ja tapahtumat jaetaan huoltajien kanssa. Huoltajien ja henkilöstön havainnot sekä keskustelut luovat lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle pohjan. Lasten huoltajille on mahdollistettava osallistuminen varhaiskasvatuksen toiminnan tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä henkilöstön ja lasten kanssa. Yhteistyö huoltajien kanssa voi myös tukea huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa ja huoltajien verkostoituminen vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön tekemälle työlle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34.)

3.2 Keskeisiä näkökulmia pedagogiseen varhaiskasvatukseen

Pedagogiikka käsitteenä määrittää varhaiskasvatuksen toimintatavan sekä määrittää, millaisena oppijana lapsi nähdään. Voidaankin sanoa, että pedagogiikka on varhaiskasvatustyön ydinkäsite. (Ahonen & Roos 2019, 12.) Pedagogiikka pohjautuu määriteltyyn arvoperustaan sekä käsitykseen lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatukselliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jonka pää-

määränä on lasten hyvinvointi sekä oppiminen. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä hoidon, opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuudessa pedagogiikka on näkyvissä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22.)

Pedagoginen toiminta toteutuu varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä lasten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Pedagogista toimintaa ja sen toteutumista kuvaa kokonaisvaltaisuus, joka läpäisee hoidon, opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksessa keskeisenä työmenetelmänä suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa sekä kehittämisessä käytetään pedagogista dokumentointia. Pedagoginen dokumentointi on jatkuva prosessi, jossa muodostuu ymmärrys pedagogisesta toiminnasta havaintojen, dokumenttien ja niiden vuorovaikutuksellisen tulkitsemisen avulla. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen mahdollistuu pedagogisen dokumentoinnin kautta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 37.)

Rintakorpi (2018, 63) kuvaa väitöskirjassaan sitä, miten pedagoginen dokumentointi toimii työmenetelmänä tuoden varhaiskasvatuksen olennaiset asiat ja tapahtumat valokeilaan yhdessä lasten ja huoltajien kanssa. Pelkkä asioiden ja tapahtumien valokeilaan tuominen ei riitä, vaan tarvitaan vuorovaikutusta ihmisten, ilmiöiden ja maailman sekä luovuuden ja tiedon välillä. Vuorovaikutus dokumenttien ja yhteisön välillä syventää pedagogista dokumentointia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 37) kuvataan, että pedagoginen dokumentointi nähdään yksilö- ja yhteisötasolla. Yksilötasolla pedagoginen dokumentointi tuottaa tietoa yksittäisen lapsen elämästä, kehityksestä ja kiinnostuksen kohteista. Yhteisötason ja toimintakulttuurin näkökulmasta pedagoginen dokumentointi tulee nähdä jatkuvana prosessina, jossa vuorovaikutuksellisesti muodostetaan havaintojen sekä dokumenttien pohjalta ymmärrys pedagogisesta toiminnasta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla voidaan vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin yleisemmällä tasolla. Pedagoginen dokumentointi on tärkeä osa pedagogisen toiminnan arviointia. (Varhaiskasvatussuunnitelma perusteet 2018, 37–38.)

3.3 Aistien merkitys pienen lapsen oppimisessa

Aistimukset ovat hermoston ravintoa. Kaikki nivelet, lihakset, sisäelimet, pään aistinelimet ja jokainen ihon osa lähettävä aistitietoa aivoihin. Jokainen aistimus on osa kokonaistietoa. Hermoston tehtävänä on käyttää tätä kokonaistietoa tuottaakseen reaktioita, jotka saavat mielen ja kehon toimimaan saadun aistitiedon mukaan tarkoituksenmukaisesti. Hermosto tarvitsee kehittyäkseen hyvää ja monimuotoista

aistimusten virtaa. Myös aivot tarvitsevat jatkuvaa ja monenlaista aistitietoa kehittyäkseen ja toimiakseen hyvin. (Ayres 2008, 74.) Saamme siis tietoa itsestämme ja ympäristöstä aistien välittämänä. Käyttäytymistämme ohjaavat tekemämme aistimukset sekä aivojemme tapa käsitellä niitä. Aistit auttavat meitä selviytymään ympäristön asettamista haasteista. (Saarinen 2014, 15.)

Lapsi käyttää kaikkia aistejaan oppimiseensa. Se miten aivot käsittelevät aistien välittämää tietoa, vaikuttaa oppimiseen ja elämään laajemminkin. Aistimusten tai niiden käsittelyn puute voikin hankaloittaa elämää monin tavoin. Kehitykselle ja oppimiselle on tärkeää saada monipuolisia aistikokemuksia turvallisessa ilmapiirissä ja ympäristössä. Ihmiset kykenevät hyödyntämään aistejaan oppimisessa yksilöllisesti. Toinen oppii parhaiten kuuntelemalla, toiselle näönvarainen oppiminen on luontevampaa ja toisaalta joku oppii parhaiten itse tekemällä. Myös tämän vuoksi aistien monipuolinen käyttö oppimisen kanavana on tärkeää. (Saarinen 2014, 14–15.)

Toimiessaan lapsi käyttää yleensä kaikkia aisteja. Tämän vuoksi toiminnasta jää lapselle vahvat muistijäljet ja lapsi oppii. Aistihavainnot ympäröivästä maailmasta ja tunneilmastosta luovat pohjaa kognitiiviselle kehitykselle sekä ajattelun kehittymiselle. Lapsen aistimaailma ja ajattelu yhdistyvät oppimisessa. Lapset oppivat tutkien, taiteillen, liikkuen, leikkien, itseään ilmaisten sekä erilaisia työtehtäviä tehden. Lapsella on oikeus saada onnistumisen kokemuksia sekä kokea iloa toiminnastaan ja itsestään oppijana. Pedagoginen näkemys lapsen oppimisesta juurtuu tähän lähtökohtaan. (Saarinen 2014, 17; Salminen & Poikonen 2017, 64–65.)

Ihmisellä on kahdeksan aistia, joista viittä aistia kutsutaan ihmisen pääaisteiksi. Nämä viisi pääaistia ovat näkö eli visuaalinen aisti, kuulo eli auditiivinen aisti, maku eli gustatorinen aisti, haju eli olfaktorinen aisti ja tunto eli taktilinen aisti. Näön eli visuaalisen aistin avulla havainnoimme ympäristöä ja siinä sijaitsevia esineitä. Kuulon eli auditiivisen aistin tehtävänä on lähettää ääniaaltojen synnyttämiä viestejä aivoihin, jossa tämä viesti yhdistyy muiden aistien lähettämän aistitiedon kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi. Maun eli gustatorisen aistin tehtävänä on auttaa meitä erottamaan perusmaut toisistaan. Hajun eli olfaktorisen aistin avulla aivot saavat tiedon ilmassa leijuvien ja hajua tuottavien hiukkasten kemiallisesta koostumuksesta. Aisteistamme laajin on tunto eli taktilinen aisti. Tämä aisti vaikuttaa voimakkaasti niin psyykkiseen kuin fyysiseenkin toimintaamme. (Saarinen 2014, 16 [Ayres 2008].)

4 AISTIPROJEKTIN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvaan toiminnallisena opinnäytetyönä toteutettua aistiprojektia. Ensiksi kuvaan kohderyhmän sekä perustelut pienryhmätoiminnan hyödyntämiselle. Tämän jälkeen kerron yleisesti interventioiden struktuurista. Alaluvuissa käyn läpi jokaisen intervention toteutuksen sekä tarkastelen interventioiden tuloksia peilaten interventioille asetettuihin tavoitteisiin suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin. Seuraavassa luvussa tarkastelen toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävien toteutusta interventioiden tuloksista koostetun synteessin avulla.

Toiminnallisen opinnäytetyön kohderyhmä oli kooltaan 21 lapsen varhaiskasvatusryhmä. Interventioiden toteutuksessa hyödynnettiin kohderyhmässä käytössä olevia pienryhmiä. Kuten Ahonen ja Roos (2019) toteavat, pienryhmätoiminnan vahvuutena on se, että siinä on enemmän aikaa ja tilaa huomioida lasten yksilöllisiä tarpeita sekä mahdollisuus luoda jokaiselle lapselle tunne siitä, että hän voi osallistua pienryhmän toimintaan omalla taito- ja kehitystasollaan. Toiminnallisen opinnäytetyön interventioiden struktuuri oli suunniteltu siten, että interventioissa toistui sama aloitus. Toistuva interventioiden aloitus selkeytti kohderyhmälle toiminnan kulkua. Interventiot alkoivat yhteisesti aamupiiriltä, ja yhteisen aloituksen jälkeen kohderyhmä jaettiin pienryhmiin. Jokaiselle pienryhmälle oli suunniteltuna omaa aistiprojektiin liittyvää toimintaa. Vastuunjako ryhmän kasvattajien kanssa sujui siten, että minulla oli vastuu ryhmän kasvattajien perehdyttämisestä, interventioiden valmisteluista, interventioiden yhteisestä aloituksesta sekä kohderyhmän pienryhmiin jakamisesta. Jokainen kasvattaja oli vastuussa oman pienryhmänsä toiminnan ohjaamisesta. Jokaisella interventiolla minun vastuullani oli yhteisen aamupiirin ohjaaminen sekä ennalta sovitusti yhden pienryhmän ohjaaminen. Näin pääsin näkemään ja toimimaan jokaisen kohderyhmän pienryhmän kanssa.

Jokaiselta kohderyhmän lapsen huoltajalta oli etukäteen jaetulla lupalomakkeella pyydetty lupa aistiprojektiin osallistumiseen sekä valokuvaamiseen, jotta voitiin mahdollistaa pedagoginen dokumentointi. Valokuvista valmistelin ryhmän eteisen seinälle koosteen interventioista. Kaikki lapset saivat luvan osallistua aistiprojektiin. Aistiprojektin dokumentointi valokuvaten hoidettiin eettisten periaatteiden mukaisesti, huomioiden kunkin lapsen lupalomakkeessa olevat mahdolliset rajoitteet. Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä esitetyt valokuvat olen ottanut itse. Seuraavaksi esittelen alaluvuissa jokaisen pedagogisen intervention toteutuksen.

4.1 Aistiprojektiin orientoituminen

Ensimmäisen toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvän intervention toteutin 12.4.2021. Intervention tavoitteena oli tulevaan aistiprojektiin orientoituminen, ryhmän havainnointi ja tutustuminen sekä jokaisen lapsen yksilöllinen huomiointi. Varhaiskasvatusryhmä on kooltaan 21 lasta ja 4 kasvattajaa, joista poikkeuksellisesti paikalla oli vain 10 lasta ja 4 kasvattajaa. Interventio toteutettiin varhaiskasvatusryhmän toimintatavat huomioiden heidän normaalin aamupiirinsä aikaan. Taulukossa 1 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 1).

TAULUKKO 1. Ensimmäisen intervention tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaan aistiprojektiin orientoituminen 	<ul style="list-style-type: none"> Monikanavaisesti aistien maailmaan orientoituminen Aistien tietoinen aktiivointi ja aistien nimeäminen leikillisin keinoin Interventioissa toistuva aloitus
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmän ja ryhmädynamiikan havainnointi Ryhmään tutustuminen Jokaisen lapsen yksilöllinen huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> Jokaisen lapsen kuulukuksi tuleminen Jokainen osallistui kehitystasonsa mukaisesti, tuen tarpeet huomioitu Intervention arviointi
Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Intervention pedagoginen dokumentointi 	<ul style="list-style-type: none"> Intervention dokumentointi valokuvaamalla Kooste varhaiskasvatusyksikön seinälle

Aloitimme intervention kokoontumalla yhteiselle aamupiirille, johon lapsiryhmä pääsi siirtymään heti aamupalan jälkeen. Kohderyhmän ollessa minulle entuudestaan tuttu aamupiirin kokoontuminen alkoi iloisilla tervehdyksillä. Kun kaikki lapset sekä kasvattajat olivat siirtyneet aamupiirille, aloitin intervention kuulumiskierroksella. Tällä tavoin pystyin takaamaan jokaisen osallistujan huomioimisen sekä havaitsin sen rauhoittavan intervention aloittamista. Kuulumiskierroksen pohjalta lauloimme yhdessä laulun, jonka jälkeen pääsimme siirtymään aistiprojektiin. Olin valmistellut interventiota varten aistikorin (KUVA 1), johon olin koonnut tarvikkeet interventiota varten. Lapset kiinnostuivat aistikorista välittömästi. Kerroin, että kyseessä on aistikori, joka sisältää tarvikkeet tulevaa aistiprojektia varten. Keskustelimme yhdessä lasten kanssa siitä, mitä ne aistit ovat, ja keskustelun pohjalta siirryimme kuuntelemaan, laulamaan sekä viittomaan yhdessä Kielinupun Viisi aistia -laulun (LIITE 1). Tämä laulu kulki läpi aistiprojektin, aloittaen jokaisen yhteisen interventiomme.

KUVA 1. Aistikori

Laulun, tukiviittomien ja lauluun liittyvien, valmistelemieni kuvakorttien myötä lasten mielenkiinto aisteihin heräsi. Kuvakorttien avulla nimesimme yhdessä kaikki viisi pääaistia ja mietimme yhdessä, mitä niillä tehdään. Aistien nimeämisen jälkeen siirryimme arvuuttelemaan, mitähän kummaa korista löytynyt valkoinen paperipussi voisi sisältää, ravistelemalla pussia. Lapset kuuntelivat tarkkaavaisina

ja kertoivat havainnoistaan ”Siellä on jotain! Minä kuulin!” Kehuin lapsia, että he käyttivät taitavasti kuuloaistia. Mietimme, mitä muita aisteja voisimme käyttää selvittääksemme pussin sisällön. Yhteistuumiin todettiin, että voisimme käyttää tuntoaistia seuraavaksi. Kiersin paperipussin kanssa niin, että jokainen lapsi sai kokeilla pussin läpi, mitä se voisi sisältää. ”Se on jotain kovaa! Jotain murusia. Onko ne keksin murusia? Jäätä?” Kehuin lapsia taitavista havainnoista, ja esitin kysymyksen, mitä muuta aistia hyödyntämällä voisimme selvittää paperipussin sisällön? Yhteistuumiin totesimme, että paperipussin sisältö voisi selvitä hajuaistin avulla. Kiersin paperipussin kanssa jälleen niin, että jokainen lapsi sai haistaa pussin sisälle. ”Mä haistan vaan ilmaa! Keksiä! Mä haistan vaan Jennan käden. Koiran ruokaa! Joo koiran ruokaa! Keksiä!” Kehuin lapsia taitavasti käytetystä hajuaistista ja kysyin, miten me voisimme varmistaa, mitä paperipussi todella sisältää?

Lapsiryhmä oli samaa mieltä siitä, että näköaistin avulla voisimme varmistaa pussin sisällön. Pyysin lapsia sulkemaan silmät ja laittamaan käden syliinsä, niin että voin laittaa lapsen kädelle pussista jotain. Ohjeistin lapsia, että kun saat kädelle jotain, saa hän alkaa tunnustelemaan, mitä kädelle ilmestyi. Lapset maltoivat odottaa niin kauan, että jokainen lapsi oli saanut kädelleen tunnusteltavaa, ja kun annoin luvan, saivat lapset avata silmänsä ja kertoa ääneen oman havaintonsa siitä, mitä kädellä on. ”POPCORNIA!” Havainnon jälkeen jokainen lapsi sai vielä makuaistia hyödyntäen syödä popcornin ja kertoa miltä se maistui.

Tämän jälkeen kokosimme vielä yhteisesti, mitä aisteja meillä on ja miksi on tärkeää, että ne ovat olemassa. Lapset vaikuttivat innostuneilta ja motivoituneilta aiheeseen. Eräs lapsista totesi hetken mietittyään, että ”Niillä aisteilla voi tutkia maailmaa”. Keskustelun jälkeen kerroin, että aloitamme yhdessä kahden viikon mittaisen aistiprojektin, jonka aikana tulemme tutustumaan näihin viiteen eri aistiin.

Lopuksi arvioimme yhdessä lasten kanssa sitä, millä mielin he olivat tässä interventiossa mukana. Kerroin, että jokaisen tulevan intervention jälkeen lapset saavat kertoa mielipiteensä siitä, tykkäsivätkö interventiosta vaiko eivät. Arvioinnissa käytimme hymynaamapurkkeja (KUVA 2), joihin oli laitettu eri ilmeet. Jokainen lapsi sai vuorollaan tikun, jonka sai pudottaa siihen purkkiin, millä mielellä hän interventiosta oli. Viisi lapsista laittoi tikkunsa hymynaamapurkkiin, neljä lapsista laittoi neutraaliin purkkiin ja yksi lapsista laittoi surulliseen purkkiin. Arvioinnin jälkeen kiitin lapsia sekä kasvattajia onnistuneesta interventiosta.

KUVA 2. Interventioiden toteutuksen arvioinnissa käytetyt Hymynaamapurkit

Intervention jälkeen keskustelimme vielä kohderyhmän kasvattajien kanssa intervention kulusta, ja kasvattajat kertoivat sen olleen onnistunut ja mielenkiintoa herättävä kohderyhmän lasten näkökulmasta katsottuna. Kasvattajat myös vahvistivat omaa tunnettani siitä, että lapsiryhmä oli todella innostunut tulevasta aistiprojektista ja siitä, että olin sitä heidän kanssaan päiväkodilla tekemässä.

4.2 Näköaistiin tutustuminen valokuvasuunnistuksen avulla

Toisen toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvän intervention toteutin 13.4.2021. Intervention tavoitteena oli tutustua ja aktivoida näköaistia, jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen, ryhmätyöskentelytaidot pienryhmässä sekä pedagoginen dokumentointi. Interventioon osallistui poikkeuksellisesti vain kymmenen paikalla ollutta lasta sekä ryhmän kasvattajat. Päätimme pitäytyä etukäteen suunnitellussa pienryhmiä hyödyntävässä suunnitelmassa, jotta seuraavina päivinä pienryhmät voitaisiin myös toteuttaa suunnitelmien mukaisesti. Taulukossa 2 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 2).

TAULUKKO 2. Toisen intervention tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> • Näköaistiin tutustuminen ja sen aktivointi • Pienryhmätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Valokuvasuunnistuksen myötä näköaistiin tutustuminen • Aistiin keskittyminen • Pienryhmätoiminnan hyödyntäminen • Varhaiskasvatuksen toimintaympäristön monipuolinen hyödyntäminen
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot 	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lapsen tekemän havainnon arvostaminen • Jokainen pystyi osallistumaan oman kehitystasonsa mukaisesti • Kuvakortit ja tukiviittomat tukena • Pienryhmässä toimiminen
Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen dokumentointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervention dokumentointi valokuvaamalla • Interventioista kooste varhaiskasvatusyksikön seinälle

Interventio aloitettiin koko kohderyhmän yhteisellä aamupiirillä, johon siirryttiin yhdessä lasten ja kasvattajien kanssa aamupalan jälkeen. Aamupiirille kokoontuessa huomioin jokaisen lapsen. Havaitsin

kohderyhmän lapsilla olevan tarvetta kertoa kuulumisiaan, joten intervention alussa kävimme kuulumiskierroksen, jossa jokaisella lapsella oli tilaa kertoa kuulumisensa. Tämä jokaisen lapsen yksilöllinen kuuleminen rauhoitti tilannetta, ja sen avulla pääsimme siirtymään interventioon. Muistelimme yhdessä edellisen intervention aiheita. Muistiin palauttamisen jälkeen lauloimme ja viitoimme yhdessä jo edelliskerralla tutuksi tulleen Viisi aistia -laulun. Laulun jälkeen kerroin lapsiryhmällä, mitä tänään tulee tapahtumaan. Jaoin kohderyhmän heille tuttuihin pienryhmiin ja jokainen pienryhmä pääsi yhdessä kasvattajansa kanssa aloittamaan heille suunnitellun aisteihin liittyvän toiminnan. Pienryhmiin jakautuminen sujui hyvin, ja lapset lähtivät uteliaasti kohti pienryhmätoimintojaan. Aamupiiristä siirtyessä pienryhmään lapset saivat tehtäväkseen ottaa mukaan toimintatarvikkeensa, mikä auttoi osaltaan sujuvaan siirtymiseen.

Ohjaamani pienryhmän toiminta oli suunniteltu toteutettavaksi päiväkodin piha-alueella. Siirryimme pienryhmän sekä pienryhmän kasvattajan kanssa piha-alueelle. Sain lasten mielenkiinnon suunniteltua toimintaa kohtaan valmisteleman tarvikepussin avulla. Avasimme tarvikepussin yhdessä pienryhmän kanssa. Toiminnaksi paljastui valokuvasuunnistus (KUVA 3). Lapset innostuivat valokuvasuunnistuksesta välittömästi, ja lähdimmekin suorittamaan suunnitusrataa.

Katsoimme pienryhmänä yhdessä valokuvasuunnistuksen kuvaa piha-alueesta, jonka jälkeen pienryhmä sai etsiä kuvan osoittamasta paikasta sinne kätkeytyn tehtäväkortin. Tehtäväkortit löytyivät melko nopeasti. Pysähdyimme pienryhmän kanssa yhdessä jokaisen tehtäväkortin kohdalle ja teimme siinä kerrotun tehtävän. Tehtävän tekemisen jälkeen siirryimme seuraavaan valokuvasuunnistuksen osoittamaan paikkaan. Lapset innostuivat valokuvasuunnistuksesta sekä löytyivistä tehtävistä, joten muuta ulkopuolelta tulevaa motivointia toimintaan ei tarvittu. Intervention aikana tein havaintoja lasten toimimisesta pienryhmässä. Lapset keskittyivät tehtäviin sekä tutkivat ympäröivää maailmaa kaikilla aisteilla. Pienryhmän lapset kertoivat innoissaan omista havainnoistaan. ”Pienin ääni mitä kuulen, on tuulen humina.” ”Korkein asia minkä näen, on toi puu!” Yhdessä tehtävässä ohjeistuksena oli, että lasten tulisi laittaa silmät kiinni ja kertoa, mitä ääniä he kuulevat. Yllätyin, miten hienosti pienryhmän lapset maltoivat toimia tehtävän mukaisesti, keskittyivät ja löysivät ympäröivää äänimaailmaa, vaikka piha-alueelle olikin jo ennättänyt päiväkodin toinen varhaiskasvatusryhmä ulkoilemaan.

KUVA 3. Tarvikkeet valokuvasuunnistukseen

Interventio päätettiin jo tutuksi tulleeseen arviointiin tikkujen ja hymynaamapurkkien avulla. Eräs lapsista laittoi tikun suoraan neutraaliin purkkiin, mutta jäi miettimään arviointiaan ja lopulta siirsi tikunsa purkkiin, jonka kyljessä oli hymynaama. Pienryhmän lapset maltoivat keskittyä ja jatkaa valokuvasuunnistusta, vaikka puolessa välissä pienryhmän toimintaa päiväkodin toinen varhaiskasvatusryhmä tuli myös ulkoilemaan samalle pihalle. Toiminnan arvioinnin jälkeen kiitin lapsia interventioon osallistumisesta, ja he pääsivät siirtymään vapaaseen leikkiin.

Lopuksi vielä keräsin pienryhmän kasvattajalta suullisen palautteen intervention toteutuksesta sekä palautteen muilta kasvattajilta kohderyhmän muiden pienryhmien interventioiden toteutuksesta. Saatu palaute vahvisti omaa näkemystäni siitä, että intervention toiminta oli kohderyhmälle sopivaa sekä sen toteuttaminen oli toimivaa hyvän suunnittelun ja valmistelun vuoksi. Erityistä kiitosta sain siitä, että olin hyödyntänyt interventioiden toteuttamisessa myös piha-aluetta.

4.3 Tunto- ja kuuloaisteihin tutustuminen

Kolmannen toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvän intervention toteutin 14.4.2021. Intervention tavoitteena oli tutustua tunto- ja kuuloaisteihin ja aktivoida tunto- ja kuuloaistia, jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä ryhmätyöskentelytaidot pienryhmässä. Interventio aloitettiin koko kohderyhmän yhteisellä aamupiirillä, josta jakauduttiin varhaiskasvatusryhmässä toimiviin pienryhmiin. Yhteiseen intervention aloitukseen siirryttiin aamupalan jälkeen. Havaittiin, että lapsiryhmässä oli tänään levottomuutta, joten kerroin kohderyhmälle, että nyt aamupiirissä lauletaan ainoastaan tutuksi tullut aistilaulu, jonka jälkeen jakautuisimme pienryhmätoimintoihin. Tämän avulla lapsiryhmä pystyi rauhoittumaan aamupiiriin.

Laulun aikana havaitsin, miten laulu ja siihen liittyvät viittomat itsessään rauhoittavat lapsiryhmää. Jokainen paikalla ollut lapsi keskittyi vaihtuviin laulukortteihin sekä lauluun liittyviin viittomiin. Oli myös mukava havaita, miten aistilaulun sanat sekä siihen liittyvät viittomat olivat jääneet lasten mieleen. Aistilaulun jälkeen jaoin lapsiryhmän ennalta määriteltyihin pienryhmiin ja ohjasin siirtymään omien pienryhmä toimintojen äärelle. Taulukossa 3 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 3).

TAULUKKO 3. Kolmannen intervention tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> Tunto- ja kuuloaistiin tutustuminen, aistien nimeäminen ja tietoinen aktivointi Ryhmätyöskentelytaidot pienryhmässä 	<ul style="list-style-type: none"> Tuntoaistin aktivointi; mysteeripussi ja pallohieronta Havaintona teimme, että pelkän tuntoaistin avulla on hankala nimetä asioita mitä koskettaa

(jatkuu)

TAULUKKO 3. (jatkuu)

		<ul style="list-style-type: none"> • Kuuloaistin aktivointi soittimien avulla • Havaintona teimme, että soittimen äänen yhdistäminen soittimen nimeen on helpompaa, kun tietää ensiksi mitä soittimia on käytössä • Toiminnan mukauttaminen saadun palautteen pohjalta
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen. • Pienryhmätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Pienryhmätyöskentely, joka mahdollisti jokaisen lapsen osallistumisen oman taitotason mukaisesti • Lapsen oman mielipiteen ja ajatuksen kuuleminen lisäksi yhteen kuulumuutta • Pienryhmän lapsilla oli mahdollisuus toimia pienryhmän toiminnan ohjaajana omalla vuorollaan
Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen dokumentointi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervention dokumentointi valokuvaamalla • Interventioista kooste varhaiskasvatusyksikön seinälle

Ohjaamani pienryhmän toiminta oli suunniteltu toteutettavaksi varhaiskasvatusryhmän toisessa ryhmätilassa. Pienryhmässä paikalla oli lisäksi kolme lasta sekä pienryhmän kasvattaja. Edellisen kerran

palautteen pohjalta tein pienen muutoksen tämän kertaisen intervention rakenteeseen. Vaihdoin toimintojen järjestystä, sillä palautteen mukaan se voisi olla toimivampi ratkaisu. Aloitimme intervention tuntoaistia aktivoivilla harjoitteilla. Olin kerännyt interventiossa tarvittavat tarvikkeet aistikoriin, josta yhdessä pienryhmän lasten kanssa tutkimme, mitä alamme tekemään.

Aistikorista löytyi pussukka, jonka kerroin olevan mysteeripussi (KUVA 4). Tunnustelimme pussia pienryhmän kanssa ja totesimme sen sisältävän jotain. Kysyin lapsilta, osaisivatkohan he tutkia pussin sisältöä pelkän tuntoaistin avulla? Jokainen lapsi sai vuorollaan laittaa käden pussiin ja tunnistella sen sisältöä. Kun pussista löytyi jotakin, oli tehtävänä selvittää tunnuksella mikä se on. Kaikki lapset uskalsivat tunnistella. Yhdelle lapsista tunnukseltavien asioiden nimeäminen ilman näköaistia oli haastavaa. Kaksi muuta lasta kykenivät nimeämään pussin sisällön pelkän tuntoaistin perusteella. Pohdimme ja nimesimme pienryhmän kanssa, miltä mysteeripussista löytyneet tavarat tuntuivat. Mysteeripussin jälkeen siirryimme toiseen tuntoaistia aktivoivaan toimintaan eli pallohierontaan. Kerroin lapsille, että tuntoaisti toimii myös muuallakin kehossa, kuin vain käsissä. Kysyin, haluaisivatko lapset osallistua pallohierontaan. Lapsista kaksi halusi, ja yksi ei. Kerroin, että se sopii. Yksi lapsista toivoi, että laittaisimme aamupiirissä kuuluneen musiikin soimaan taustalle. Laitoimme musiikin soimaan ja aloitimme pallohieronnan. Havaitsin heti, että tämä kolmas lapsi haluaisikin ehkä osallistua, joten kysyin, ja hän nyökkäsi. Annoin hänellekin pallon korista. Lapset makoilivat rauhassa musiikkia ja pallon liikkeitä kuunnellen. Pallohieronnan loputtua kysyin, miltä pallohieronta heidän mielestään tuntui. Lapset kertoivat, että se tuntui ihanalta, vaikka vähän kutittikin.

KUVA 4. Tuntoaistin aktivointiin käytetty mysteeripussi

Tuntoaistin aktivoimisen jälkeen siirryimme interventiossa kuuloaistin aktivointiin. Aistikorista löytyi eri soittimia, joista ensimmäisenä esille otettiin triangeli. Kerroin, että nyt tehdään harjoitus, jossa tarkoituksena käyttää kuuloaistia tarkasti. Harjoituksen tarkoituksena oli kuunnella soivaa soitinta ja tunnistaa, milloin soittimen ääni loppuu soimasta. Ohjeistin lapsia kuuntelemaan tarkasti ja nostamaan käden ylös sitten, kun ei enää kuule soittimen ääntä. Lapset keskittyivät kuuntelemaan tarkasti ja nostivat käden pystyyn omien havaintojensa perusteella. Jokainen lapsi sai myös vuoron olla triangelin soittajana, joten otimme tätä kyseistä kuuloaistia aktivoivaa harjoitusta muutaman kierroksen. Seuraavaksi nimesimme kaikki loput korista löytyvät soittimet ja kokeilimme, millainen ääni mistäkin soittimesta kuuluu. Kerroin, että seuraavan harjoituksen tarkoituksena on yrittää tunnistaa ja nimetä soiva soitin soittimen äänen perusteella. Pyysin lapsia sulkemaan silmät ja kuuntelemaan tarkasti, mitä soitinta soitin. Nopeasti löytyi kuuloaistin perusteella, mikä soitin oli kyseessä. Esimerkkini jälkeen oli lasten vuoro toimia soittajana. Lapsi sai valita mitä soitinta soitti, ja muut lapset arvasivat soitettun soittimen kuuloaistin perusteella. Lapset nauttivat ääniharjoituksesta.

Interventio päätettiin jo tutuksi tulleeseen arviointiin tikkujen ja hymynaamapurkkien avulla. Jaoin lapsille arviointiin käytettävät tikut ja pyysin heitä laittamaan tikun siihen purkkiin, mitä mieltä he olivat toiminnasta. Hymynaamapurkit nähdessään kaksi lapsista sanoi heti tykänneensä interventiosta sekä kertoivat heillä olleen hauskaa. Nämä lapset laittoivat arvioinnissa tikun purkkiin, jonka kyljessä oli hymynaama. Kolmas lapsista sanoi hymyillen, että tykkäsi interventiosta ja hänellä oli hauskaa samalla tiputtaen tikkunsa surulliseen purkkiin. Kysyin lapselta hänen arvioinnistaan, ja varmistin, että hän ei siis tykännytään toiminnasta, johon lapsi sanoi naurahtaen tykänneensä ja halunneensa vain vähän huijata. Lapsi otti tikkunsa purkista ja siirsi sen myös purkkiin, jonka kyljessä oli hymynaama. Toiminnan arvioinnin jälkeen kiitin pienryhmää interventiosta ja he pääsivät siirtymään ulkoilemaan. Lopuksi vielä keräsin pienryhmän kasvattajalta suullisen palautteen intervention toteutuksesta sekä palautteen muilta kasvattajilta kohderyhmän muiden pienryhmien interventioiden toteutuksesta.

4.4 Haju- ja makuaistiin tutustuminen tuoksupurkkien sekä makupelin avulla

Neljännän toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvän intervention toteutin 15.4.2021. Intervention tavoitteena oli tutustua ja aktivoida haju- ja makuaistia, jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä ryhmätyöskentelytaidot pienryhmässä. Interventio aloitettiin koko kohderyhmän yhteisellä aamupiirillä, josta jakauduttiin varhaiskasvatusryhmässä toimiviin pienryhmiin. Yhteiselle aamupiirille siirryttiin aamupalalta. Aamupiirin alussa huomioin jokaisen lapsen kuulumiskierroksella, jossa jokainen

lapsi sai kertoa joko sanoin tai peukkua näyttämällä kuulumisensa. Kuulumiskierroksen jälkeen siirryimme aistilauluun. Ennen aistilaulua nimesimme yhdessä lasten kanssa viisi pääaistia, nimeämisen jälkeen lauloimme ja viitoimme aistilaulun. Aistilaulun jälkeen jaoin kohderyhmän suunnitelmien mukaisesti pienryhmiin. Taulukossa 4 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen oppinäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 4).

TAULUKKO 4. Neljännen intervention tulokset

Toiminnallisen oppinäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> • Haju- ja makuaistiin tutustuminen, nimeäminen ja tietoinen aktiivointi • Ryhmätyöskentelytaidot pienryhmässä 	<ul style="list-style-type: none"> • Hajupurkkien haistaminen oli aluksi jännittävää, kun ei tiennyt mitä sisältää • Toiminta oli lapsia innostavaa • Kuvakortit toimiva tuki-keino • Aistimuksen sanoittaminen sujui pienryhmältä hyvin • Pelillisyyden avulla maistaminen helpottui
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Pienryhmätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset keksivät, että toisen aktiviteetin arvioinnissa voisi hyödyntää äänestystä peukaloilla • Lasten innostuksesta ja aloitteesta tuoksupurkkien lajittelu.

(jatkuu)

TAULUKKO 4. (jatkuu)

		<ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen pienryhmässä mahdollisesti jokaisen lapsen yksilöllisen huomioimisen sekä antoi tilaa jokaisen lapsen mielipiteelle sekä ajatuksille
Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen dokumentointi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervention dokumentointi valokuvaamalla • Interventioista kooste varhaiskasvatusyksikön seinälle

Tämänkertaisessa interventiossa ohjasin pienryhmää, joka tutustui haju- ja makuaistiin. Lapsia ohjaamassani pienryhmässä oli paikalla kuusi sekä pienryhmän kasvattaja. Edellisen kerran palautteen pohjalta tein parannuksia intervention hajuaistia aktivoivaan harjoitukseen. Sain palautetta, että tuoksupurkeissa olevat tuoksut eivät ole tarpeeksi tuoksuvia, joten vaihdoin tuoksupurkkeihin uudet tuoksut.

Aloitin intervention ohjaamalla lapset istumaan yhden pöydän ympärille ja otin ensimmäisenä materiaalit esille. Kerroin lapsille, että minulla on tuoksupurkit mukana ja meidän tehtävämme olisi käyttää hajuaistia selvittääksemme, mitä purkeissa on sisällä. Kävimme yhdessä purkit läpi, haistellen yhtä purkkia kerrallaan. Havainnoin lapsista, että heitä aluksi jännitti haistaa uutta purkkia, mutta rohkaisuivat, kun näkivät muiden haistavan purkkia rohkeasti. Jokaisen tuoksupurkin jälkeen mietimme yhdessä pienryhmän kanssa, oliko tuoksu omasta mielestä hyvä vaiko ei. Lapset keksivät, että mielipidettä voisi ilmaista peukalon avulla, joten äänestimme jokaisen tuoksupurkin jälkeen peukaloita hyödyntäen. Mielipiteiden perusteella jaoimme tuoksupurkit hyviin sekä inhottaviin tuoksuihin. Yksi tuoksupurkeista jakoi mielipiteet vahvasti, mihin eräs lapsista ehdotti, että sen voisi laittaa jaottelussa hyvien ja inhottavien tuoksujen väliin. Tämä sopi kaikille pienryhmän lapsille. Tuoksuttelun ja lajittelun jälkeen mietimme yhdessä lasten kanssa, mitä nämä tuoksut oikein ovat. Tuoksujen tunnistamiseen apuna oli kuvakortit, joiden avulla yhdistimme tuoksupurkin sekä siihen liittyvän kuvakortin. Osa tuoksuista oli hankala nimetä, mutta osan tuoksuista lapset osasivat tunnistaa ilman kuvakortin apua-

kin. Tuoksujen nimeämisen jälkeen pyysin vielä jokaista näyttämään, mikä oli hänen mielestään mielekkäin (KUVA 5). Lapset halusivat vielä lopuksi tuoksutella omaa suosikkituoksuaan. Tämän jälkeen keräsimme tuoksupurkit sekä kuvakortit pois ja siirryimme makuaistin aktivointiin.

KUVA 5. Lapset valitsevat tuoksupurkeista lempituoksuaan

Lapset olivat kiinnostuneita siitä, mitä makuaistiin liittyen tehtäisiin. Kerroin lapsille, että alamme pelaamaan makupeliä (KUVA 6). Valmistelimme pelin yhdessä lasten kanssa, nimeten purkkien värit ja miettien yhdessä, mikä ruoka-aine kuuluisi mihinkäkin purkkiin. Valmistelun jälkeen kerroin lapsille makupelin ohjeet. Lapset kuuntelivat pelin ohjeet ja olivat valmiita aloittamaan pelaamisen. Miten jännittävää olikaan, kun noppa näytti, mitä pääsi maistamaan! Havainnoin lapsia pelin edetessä ja huomioin, miten hienosti he maltoivat odottaa omaa vuoroaan, ja seurasivat, mitä kaveri saa nopasta. Peliä pelattiin useampi kierros, sillä innostus säilyi koko pelaamisen ajan. Lopetimme makupelin pelaamisen siihen, että jaoin loput ruoka-aineet tasan pienryhmän kanssa ja herkuttelimme.

Interventio päätettiin jo tutuksi tulleeseen arviointiin tikkujen ja hymynaamapurkkien avulla. Makupe-
lin jälkeen kysyin lapsilta palautetta interventioista, ja lapset kertoivat tykänneensä siitä kovasti. Havainnoin läpi intervention, että lasten innostus sekä motivaatio toimintaan oli korkealla koko ajan, ja

sitä oli mukava seurata. Yhteisen keskustelun jälkeen jaoin lapsille arviointiin käytettävät tikut ja pyysin heitä laittamaan tikun siihen purkkiin, mitä mieltä he olivat toiminnasta. Kaikki lapset arvioivat pitäneensä interventiosta, eli he laittoivat tikut purkkiin, jonka kyljessä oli hymynaama. Intervention lopussa kiitin pienryhmää innokkaasta osallistumisesta sekä ohjasin pienryhmän siirtymään ulkoilemaan. Lopuksi vielä keräsin pienryhmän kasvattajalta suullisen palautteen intervention toteutuksesta sekä palautteen muilta kasvattajilta kohderyhmän muiden pienryhmien interventioiden toteutuksesta.

KUVA 6. Makuaistin aktivointia makupelin avulla

4.5 Lapsen oman aistipolun suunnittelu ja valmistelu kolmessa eri interventiossa

Lapsen oman aistipolun suunnittelu ja valmistelu tapahtui kolmena eri päivänä. Nämä interventiot toteutettiin 20.4., 21.4. ja 22.4.2021. Näiden interventioiden tavoitteena oli lapsen osallisuuden vahvistaminen, jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen, ryhmätyöskentelytaidot sekä huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen. Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena oli huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen. Tämän vuoksi alkuperäisenä suunnitelmana oli suunnitella ja valmistella lasten kanssa yhteinen aistipolku, johon he saisivat yhdessä osallistua huoltajiensa kanssa. COVID-19-pandemian vuoksi suunnitelmaa muutettiin niin, että aistipolku suunniteltiin siihen muotoon, että lapset pääsivät toteuttamaan aistipolun kotonaan yhdessä huoltajien kanssa. Taulukossa 5 on nähtävillä

intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 5).

TAULUKKO 5. Lapsen oman aistipolun suunnitteluun ja valmisteluun tähtäävän intervention tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> • Aistipolun suunnittelu ja valmistelu • Ryhmätyöskentelytaidot, pienryhmätoimintaan panostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan muuttaminen COVID-19-pandemian vuoksi • Jokainen lapsi sai suunnitella ja toteuttaa oman Aistipolku-vihkon kotona toteutettavaksi • Pienryhmässä työskentely mahdollisti jokaisen tuen tarpeiden huomioimisen
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen osallisuuden vahvistaminen • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Jokaisen lapsen mahdollisuus osallistua oman kehitystasonsa mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsi sai suunnitella ja valmistella oman Aistipolku-vihkon • Mahdollisuus valita tehtäväkorteista tehtävät omaan Aistipolku-vihkoon, mahdollisuus myös kuvittaa itse • Kuvakortit tukivat toiminnan ohjausta • Lapsi sai vaikuttaa omaan toimintaansa valintojensa mukaan

(jatkuu)

TAULUKKO 5. (jatkuu)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön lisääminen; lapsen valmisteleva Aistipolku-vihko toteutettavaksi kotona yhdessä huoltajien kanssa • Huoltajien osallisuus palautteen antamisessa Aistipolku-vihkossa olevan palautelomakkeen myötä
---	---	--

Aistipolkujen suunnittelu ja valmistelu toteutui kolmena eri päivänä, jotta interventiot pystyttiin toteuttamaan pienryhmätoimintana siten, että jokaisella lapsella on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta. Interventiot, joissa suunnittelimme ja valmistelimme aistipolkuja lasten kanssa, olivat struktuuriltaan samanlaiset kuin muut aistiprojektin interventiot. Suunnittelu- ja valmisteluinterventiot alkoivat yhteisellä aamupiirillä sisältäen jokaisen kohderyhmän lapsen huomioon, yhteisen aistilaulun laulamisen sekä viittomisen ja pienryhmiin jakautumisen. Ohjasin kaikki kolme suunnittelu- ja valmisteluinterventiot. Muut pienryhmät tekivät sillä välin omissa pienryhmissään muuta aistiprojektiin liittyvää toimintaa, jonka avaan seuraavassa luvussa.

Suunnittelu- ja valmisteluinterventiot alkoivat aamupiirin jälkeen sillä, että kerroin pienryhmälle meidän tulevasta aistipolusta ja siitä, miten se oli alun perin tarkoitus järjestää. Pohdimme yhdessä pienryhmien kanssa syytä sille, miksi aistipolkua ei voisi järjestää päiväkodin piha-alueella. Pohdintojen ja keskustelujen jälkeen tulimme siihen tulokseen, että yhteiselle aistipolulle tällä hetkellä ei olisi turvallista kokoontua. Kerroin pienryhmille, että voisimme kuitenkin suunnitella ja valmistella aistipolun, mutta sellaisen, joka olisi toteutukseltaan turvallinen. Kerroin, että voimme askarrella jokaiselle oman aistipolku-vihon (KUVA 7), jonka avulla aistipolun voisi järjestää jokaisen lapsen kotona.

KUVA 7. Osa valmiista Aistipolku-vihkoista

Kaikissa kolmessa pienryhmässä heräsi kiinnostus tulevaa Aistipolku-vihkoa kohtaan, ja lapset kertoivat olevansa innoissaan ajatuksesta, että saavat tehdä tehtäviä yhdessä huoltajiensa kanssa. Eräs lapsi kertoi leveä hymy kasvoillaan, ettei malta odottaa pääsevänsä tekemään tehtäviä äidin kanssa. Ennen suunnittelun aloitusta esittelin lapsille malliksi tehdyn Aistipolku-vihkon. Aluksi suunnittelin, että Aistipolku-vihkoihin tehtävät piirrettäisiin itse, mutta lapsiryhmän tarpeet huomioiden valmistelin etukäteen erilaisia tehtäväkuvia, joista lapset saivat valita itselleen mieluisen. Toki annoin myös jokaisessa pienryhmässä mahdollisuuden siihen, että lapsi saa keksiä ja piirtää tehtävät itse, mikäli niin haluaisi. Kaikki lapset kuitenkin halusivat valita tehtävät valmiista tehtäväkuvista.

Jokainen lapsi pääsi valitsemaan mieluisen värisen Aistipolku-vihkon itselleen, jonka jälkeen ensimmäisenä tehtävän oli kirjoittaa etusivulle oma nimi, tarvittaessa autettiin. Tämän jälkeen alettiin leikkaamaan aistilaulusta tutuksi tulleita aistikuvia. Leikkaamisen jälkeen jokainen sai liimata omat aistikuvat oman Aistipolku-vihkon sivuille. Tämän jälkeen aloimme valitsemaan tehtäviä omiin vihkoihin. Etenimme tehtävien valinnassa aisti kerrallaan. Esittelin jokaiseen aistiin liittyvät tehtävät, joista lapsi sai valita mieluisensa ja liimasi sen omaan vihkoon tehtävää vastaavan aistikuvan viereen (KUVA 8). Näin etenimme, kunnes jokainen lapsi oli pienryhmässä saanut Aistipolku-vihkon valmiiksi. Lopuksi jokainen lapsi sai liimata ensimmäisen tarran vihkoonsa.

KUVA 8. Aistipolku-vihkon valmistelua

Kerroin lapsille, että nyt heidän tehtävänänsä oli viedä Aistipolku-vihko kotiin, jotta he voivat tehdä tehtävät yhdessä huoltajiensa kanssa. Kerroin, että kun tehtävät on suoritettu, pitäisi vihko tuoda takaisin päiväkodille, jotta saan tarkistaa vihot sekä laittaa tarran jokaisesta suoritetusta tehtävästä. Lapset olivat innoissaan kuullessaan tarroista. Yhdessä pienryhmässä eräs lapsi huolestui ja kysyi, mitä tapahtuisi, jos tehtäviä ei muista tehdä? Kerroin, että hän kuitenkin saisi tarrat, vaikka tehtävät jäisivätkin tekemättä. Aistipolku-vihkon lopussa oli lapsille tuttu hymynaama-arviointi sekä huoltajille mahdollisuus antaa palautetta. Muistutin jokaista pienryhmää hymynaama-arvioinnista Aistipolku-vihkossa.

Suunnittelu- ja valmisteluinterventiot päättyivät tutuksi tulleeseen arviointiin tikkujen ja hymynaama-purkkien avulla. Ennen toiminnan arviointia keskustelimme pienryhmien kanssa, millä ajatuksilla he ovat lähtemässä suorittamaan tätä heidän valmistelemansa aistipolkua kotona. Kaikissa kolmessa pienryhmässä lapset olivat innoissaan ajatuksesta, että pääsevät tekemään näitä tehtäviä kotona huoltajiensa kanssa. Interventiot päätettiin arviointiin. Yhteensä suunnittelu- ja valmisteluinterventioihin osallistui kahdeksantoista lasta, joista yksi arvioi toiminnan neutraaliksi. Loput seitsemäntoista arvioi toiminnan mieluisaksi eli laittoi tikun purkkiin, jonka kyljessä oli hymynaama. Interventioiden jälkeen keräsin ryhmän kasvattajalta suullisen palautteen sekä palautteen muilta kasvattajilta kohderyhmän muiden pienryhmien interventioiden toteutuksesta.

4.6 Muut interventiot lasten osallisuuden lisäämiseksi

Edellisessä luvussa kuvattujen suunnittelu- ja valmisteluinterventioiden aikana kohderyhmän muut pienryhmät toteuttivat muuta aistiprojektiin liittyvää toimintaa. Näiden muiden pienryhmien ohjauksesta vastasivat ryhmän muut kasvattajat. Interventioiden tavoitteina olivat osallisuuden lisääminen, ryhmätyöskentelytaidot sekä jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen. Taulukossa 6 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 6).

TAULUKKO 6. Lapsen osallisuutta vahvistavien interventioiden tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> • Pienryhmätyöskentely • Ryhmätyöskentelytaidot • Intervention toteutuksessa enemmän vastuuta pienryhmällä, ei valmista ratkaisua 	<ul style="list-style-type: none"> • Pienryhmätoiminnan ohjauksessa hyödynnetty kuvakortteja • Interventioissa panostettu lapsen luontaiseen tapaan toimia, leikkiin
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen osallisuuden vahvistaminen • Pienryhmän mahdollisuus vaikuttaa intervention sisältöön • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Pienryhmän lapset vaikuttivat intervention toteutukseen • Toimintakorttien avulla valinnan tekeminen • Toimintakortit mahdollistivat jokaisen lapsen osallistumisen toiminnan suunnitteluun kehitystasonsa mukaisesti • Aistibingo-alustan valmistaminen yhdessä pienryhmän kanssa

(jatkuu)

TAULUKKO 6. (jatkuu)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen dokumentointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervention dokumentointi valokuvaamalla • Interventioista kooste varhaiskasvatusyksikön seinälle
---	---	---

Toisen pienryhmän toiminta koostui aistileikeistä. Ohjeistuksena toiminnalle oli, että pienryhmän tulisi yhdessä toimien valita itselleen leikkejä, joissa hyödynnettäisiin eri aisteja. Pienryhmälle oli valmisteluna leikin valintaan tarkoitettuja kuvakortteja. Näiden lisäksi pienryhmällä oli mahdollisuus suunnitella ja kehittää omia aisteja hyödyntäviä leikkejä. Interventoiden jälkeen pienryhmän kasvattajan kanssa keskustellessa kertoi hän pienryhmien kokeneen hankalaksi kehittää itse aisteja hyödyntäviä leikkejä. Sen sijaan leikin valintaan tarkoitettujen kuvakorttien avulla pienryhmät olivat löytäneet aistileikkejä, joihin kaikki pienryhmän lapset olivat halunneet osallistua. Erityisesti aistileikeistä Vainukoira-leikki oli ollut kaikkien kolmen pienryhmän suosikki. (KUVA 9.)

KUVA 9. Leikin valintaan tarkoitettut kuvakortit

Toinen pienryhmä toteutti heille suunniteltua toimintaa päiväkodin piha-alueella. Ulkona pienryhmien tehtävänä oli suunnitella yhdessä Aistibingo-pelialusta (KUVA 10). Pelialustan suunnittelussa käytettiin kuvakortteja. Pienryhmä sai valita yhteiseen alustansa mieluiset tehtäväkortit, ja sen jälkeen läh-

teä toteuttamaan yhdessä tätä peliä. Interventioiden jälkeen pienryhmän kasvattajan kanssa keskustellessa hän kertoi, että pienryhmät olivat toimineet aistibingoa pelatessa hienosti yhdessä ja kuunnelleet myös muiden ideoita. Haasteita aistibingossa oli tuottanut esimerkiksi se, että kaksi pienryhmistä oli valinnut bingoalustalle kuvan, jossa pyydettiin etsimään jotain, mistä lähtee ääni. Toinen pienryhmistä oli keksinyt, että keinuihin huutamalla kuuluu kova ääni. Pienryhmä oli kuitenkin pohtinut, että keijuja on vaikea tuoda bingoalustan lähelle, joten he olivat keksineet, että päiväkodin ulkovarastossa olevista rekoista kuuluu kova ääni. Toinen pienryhmä oli keksinyt, että mikäli sankoon laittaisi hiekkaa tai kiviä, kuuluisi siitä kova ääni. Tämä osoittaa mielestäni sen, miten mahtavaa ongelmanratkaisukykyä lapsilta löytyy.

KUVA 10. Aistibingo-pelialusta ja -kuvakortit

Molempien pienryhmien interventiot päättyivät tutuksi tulleeseen arviointiin tikkujen ja hymynaapurkkien avulla. Kaikki lapset olivat tykänneet interventioista. Interventioiden jälkeen keskustelin pienryhmien lasten kanssa, ja sain kuulla, että erityisesti Vainukoira-leikki oli ollut mieluinen. Aistibingoon liittyen lapset kertoivat erityisesti siitä, mitä kaikkea he olivat löytäneet, ja eräs lapsi kertoi, miten hän oli saanut osallistua Aistibingo-pelialustan valmisteluun.

4.7 Aistiprojektin päättäminen varhaiskasvatusryhmässä

Viimeisen toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvän intervention toteutin 29.4.2021. Intervention tavoitteena oli aistiprojektin päättäminen yhdessä kohderyhmän kanssa, jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä toiminnan arviointi. Interventiossa oli paikalla viisitoista lasta sekä kolme kasvatustajaa. Interventio toteutettiin tällä kerralla koko kohderyhmälle, sillä tavoite oli päättää projekti yhteiseen arviointiin. Taulukossa 7 on nähtävillä intervention tulokset suhteessa toiminnallisen opinnäytetyön päätehtäviin ja interventiolle asetettuihin tavoitteisiin (TAULUKKO 7).

TAULUKKO 7. Viimeisen intervention tulokset

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Interventiolle asetetut tavoitteet	Tulokset suhteessa intervention tavoitteisiin
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> Aistiprojektin päättäminen yhdessä kohderyhmän kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Interventioiden läpi käyminen pedagogista dokumentointia hyödyntämällä Interventioiden sisällöistä keskusteleminen Toistuva intervention aloitus sekä lopettaminen Onnistuneesta aistiprojektista diplomit jokaiselle osallistujalle
Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Lapsen yksilöllinen huomioiminen Osallisuus toiminnan arvioinnissa 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsen omalle mielipiteelle tilaa Lapsen osallisuus toiminnan arvioinnissa Kohderyhmän suosikkiinterventio selvisi lasten tekemällä arvioinnilla

(jatkuu)

TAULUKKO 7. (jatkuu)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoginen dokumentointi vahvistamassa yhteistyötä 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan valokuvaaminen ja valokuvien hyödyntäminen pedagogisessa dokumentoinnissa
---	---	---

Interventio toteutettiin aamupiirin aikana, johon siirryttiin aamupalan jälkeen. Havaitsin intervention alussa, että lapsilla on minulle paljon kerrottavaa, joten otin intervention alkuun kuulumiskierroksen, jossa huomioin jokaisen lapsen. Jokainen lapsi sai kertoa joko sanoin tai peukaloa näyttämällä kuulumisensa. Kuulumiskierroksen jälkeen siirryimme aistilauluun. Ennen aistilaulua nimesimme yhdessä lasten kanssa viisi pääaistia, minkä jälkeen lauloimme ja viitoimme aistilaulun. Aistilaulun jälkeen kerroin kohderyhmälle, että tämä on viimeinen interventio aistiprojektiimme liittyen. Kiitin kohderyhmää kuluneesta ja siitä, miten upeasti he olivat osallistuneet aistiprojektiin liittyviin interventioihin.

Palautimme kuluneet interventiot mieleemme pedagogista dokumentointia varten tehtyjen koosteiden avulla. Nimesimme interventiot ja muistelimme, mitä ne olivat sisältäneet. Muistelimme kuvien avulla, mitä aisteja toiminnat olivat harjoittaneet. Mieleen palauttamisen jälkeen kerroin, että meidän olisi selvitettävä, mikä dokumenteissa näkyvistä interventioista oli kohderyhmän mielestä mukavin. Näytin palkintomerkkiä, jonka saisimme laittaa mukavimman intervention merkiksi. Kerroin lapsille, että mukavimman intervention selvittäminen tapahtuisi heille tutulla arviointimenetelmällä eli hymynaamapurkkien ja tikkujen avulla.

Pyysin lapsia miettimään mielessään, mille interventiolle he haluavat oman äänensä antaa (KUVA 11). Jokainen lapsi sai vuorollaan antaa äänen omalle suosikille. Lapset olivat innoissaan, äänestämisestä ja siitä, mikä lopputulos tulee olemaan. Äänet jakautuivat melko tasaisesti, mutta kuitenkin niin, että selkeä suosikki-interventio löytyi. Kohderyhmän suosikki-interventiona oli makuaistia aktivoiva makupeleli.

KUVA 11. Lapset äänestivät suosikki-interventionsa

Interventioiden arvioinnin jälkeen oli aika päättää yhteinen aistiprojektimme. Kerroin, että hyvin onnistuneesta projektista kohderyhmän lapset saavat muistoksi diplomit. Näytin lapsille diplomia ja luin, mitä diplomissa luki. Lapset olivat innoissaan siitä, että jokainen saisi tällaisen diplomin. Diplomiin jokainen lapsi sai myös valita tarran. Diplomien jakamisen jälkeen kiitin lapsia hyvin onnistuneesta aistiprojektista sekä innostuneesta asenteesta yhteistä aistiprojektiamme kohtaan. Tämän jälkeen lapsiryhmä siirtyi ulkoilemaan. Intervention jälkeen vielä keskustelin kohderyhmän kasvattajien kanssa projektista sekä sain projektista kirjallisen palautteen. Palautetta hyödynnän opinnäytetyön arvioinnissa.

4.8 Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa sujui läpi projektin. Alkuperäisenä suunnitelmana oli, että aistiprojektissa toteutettaisiin päiväkodilla hakutilanteessa aistipolku, jonka kohderyhmän lapset suunnittelisivat ja valmistelisivat. Suunnitelmaan kuitenkin tehtiin muutos COVID-19-pandemian vuoksi. Aistipolku toteutettiin jokaisen lapsen kotona lapsen suunnitteleman Aistipolku-vihkon myötä. Aistipolku-vihkon myötä projekti jatkui myös varhaiskasvatukseen lisäksi jokaisen lapsen kotona. Saadun palautteen mukaan Aistipolku-vihkojen suorittaminen oli kotona mukavaa. Yhdessä palautteessa todettiin, että Aistipolku-vihko lisäsi perheen yhteistä aikaa, sillä vihko ja siinä olevat tehtävät olivat heidän lapselleen tärkeitä. Tehtävät olivat kestoltaan lyhyitä, joten niiden suorittaminen oli matalan kynnyksen takana.

Lisäksi huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseksi projektin aikana hyödynnettiin pedagogisen dokumentoinnin työmenetelmää. Valmistelin kohderyhmän eteisen seinälle (KUVA 12) pedagogista dokumentointia hyödyntäen koosten kuluneesta aistiprojektista. Pedagogisessa dokumentoinnissa hyödynsin lasten ajatuksia sekä valokuvia interventioista. Keräsin pedagogista dokumentointia pitkin aistiprojektin ja jokaisen projektiviikon jälkeen laitoin esille koosteet. Saamani palautteen mukaan pedagoginen dokumentointi oli toimiva työmenetelmä ja sen sijainti yhteistyön kannalta tarkoituksenmukainen. Koosteiden avulla kohderyhmän lasten oli helpompi palauttaa mieleen, mitä interventiomme olivat sisältäneet, sekä koosteiden avulla kohderyhmän lapset kykenivät kertomaan ja näyttämään huoltajilleen projektimme kulkua. Interventioiden palauttaminen mieleen dokumentoinnin avulla vahvistivat myös moniaistillisuutta.

KUVA 12. Pedagogista dokumentointia aistiprojektista

5 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa tarkastelen koko toiminnallisen opinnäytetyön tuloksia opinnäytetyön päätehtävien sekä interventioille asetettujen tavoitteiden pohjalta. Toiminnallisen opinnäytetyön tulokset ovat koostettu interventioista nousseiden tulosten pohjalta analysoimalla sekä muodostamalla interventioiden tuloksista synteesi. Taulukossa 8 on nähtävillä synteesi (TAULUKKO 8). Taulukon jälkeen avaan jokaisen toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävän tuloksien kautta tarkastellen sekä muodostan johtopäätöksen interventioiden tuloksista.

TAULUKKO 8. Interventioiden tuloksista muodostettu synteesi

Toiminnallisen opinnäytetyön päätehtävät	Tulokset
Pedagogisesti suunnitellut interventiot	<ul style="list-style-type: none"> • Prosessinomaisesti etenevät interventiot • Aistiprojektiin orientoituminen, aisteihin tutustuminen, tietoinen aistien aktivointi ja osallisuuden lisääminen interventioissa asteittain • Aistien tunnistaminen sekä nimeäminen mahdollistui • Toistuva interventioiden aloitus ja lopetus • Interventioiden arviointi ja muutostarpeisiin vastaaminen aistiprojektin edetessä • Perustellusti pienryhmissä toimiminen, jolloin jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen mahdollistui • Pitkäkestoinen toiminnallinen projekti, jossa on huomioitu varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan kehys

(jatkuu)

TAULUKKO 8 (jatkuu)

Lasten osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lapsen huomioiminen vahvisti yhteen kuuluvuutta • Tuen tarpeiden huomioiminen vahvisti jokaisen lapsen mahdollisuutta osallistua toimintaan oman kehitystasonsa mukaisesti • Perustellusti pienryhmien hyödyntäminen, tutut pienryhmä käytänteet tekivät toiminnasta ehyen kokonaisuuden, jossa lapsen oli turvallinen toimia • Pienryhmät mahdollistivat yksilöllisten tuen tarpeiden huomioimisen • Interventioissa tilaa lapsen ajatuksille, huomioille ja ideoille • Prosessinomaisesti etenevät interventiot mahdollistivat sen, että lapsi kykeni tekemään valintoja aisteihin liittyen • Lapset osallisina toiminnan arvioinnissa • Toiminnan kehittäminen arvioinnin pohjalta
Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Huoltajien tiedottaminen varhaiskasvatussyksikössä tapahtuvista interventioista • Pedagoginen dokumentointi tukena yhteistyössä, pedagogisen dokumentoinnin myötä interventiot tulivat näkyväksi • Saatu palaute ja käydyt keskustelut vahvistivat, että pedagoginen dokumentointi vahvisti yhteistyötä • Lapsen suunnitteleman aistipolku-vihkon myötä interventioiden sisältö jatkui myös kotona

Toiminnallisen opinnäytetyön projekti sijoittui varhaiskasvatusryhmässä kestoaltaan kuukauden ajalle. Toiminnassa oli huomioitu varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys. Toiminnallisen opinnäytetyön interventiot etenivät prosessinomaisesti. Tämä mahdollisti lasten osallisuuden vahvistamisen. Interventiot alkoivat aisteihin tutustumisella ja aistien tietoisella aktivoinnilla. Aisteihin tutustumisen jälkeen interventioissa lisääntyi osallisuuden vahvistaminen asteittain. Interventioissa hyödynnettiin varhaiskasvatusryhmässä toimivia pienryhmiä, mikä mahdollisti jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Pienryhmät mahdollistivat jokaisen lapsen osallistumisen oman kehitystasonsa mukaisesti.

Johtopäätöksenä toiminnallisen opinnäytetyön tuloksista on se, että toiminnallisen opinnäytetyön pedagogisesti suunnitellut interventiot lisäsivät kohderyhmän tietämystä aisteista. Saamaani palautteeseen peilaten kohderyhmän lasten tietämys aisteista lisääntyi. Ensimmäisessä interventiossa aistien nimeäminen oli hankalaa, kun taas viimeisellä interventiolla kohderyhmän lapset osasivat nimetä viisi perusaistia. Viimeisellä interventiolla kohderyhmän lapset osasivat kertoa, mitä jokaisella aistilla tehdään. Kohderyhmän kasvattajilta sekä huoltajilta saadun palautteen mukaan myös aisteista puhuminen sekä niihin palaaminen arjen tilanteissa on lisääntynyt. Interventioiden myötä kohderyhmän lapset pysähtyivät havainnoimaan sekä tulivat tietoisemmiksi siitä, millä tavoin ympäröivää maailmaa voi tutkia.

Toisena johtopäätöksenä voi pitää sitä, että jokainen kohderyhmän lapsi sai mahdollisuuden osallistua interventioihin oman kehitystasonsa mukaisesti. Toiminnassa oli huomioitu kohderyhmän kehitystaso sekä yksilölliset tuentarpeet. Jokaisen lapsen kehitystason huomioiminen toiminnassa vahvisti lapsen kuuluuutta kohderyhmään sekä toi yhtäläiset mahdollisuudet osallistumiseen. Interventioissa panostettiin vuorovaikutukseen sekä interventiot olivat vastavuoroisia. Kuten Turja ja Vuorisalo (2017,46) kuvailevat, osallisuus ei ole ainoastaan valmiiksi järjestettyyn toimintaan osallistumista. Osallisuus edellyttää kuulluksi tulemistä sekä mahdollisuutta vaikuttaa omaan sekä yhteiseen toimintaan. Tämän vuoksi toisena johtopäätöksenä on, että interventiot antoivat mahdollisuuden osallisuuden vahvistamiseen. Osallisuuden toteutumisesta voidaan puhua vasta silloin, kun voidaan varmistaa, että lapselle on tullut kokemus siitä, että häntä kuullaan ja hänen ajatuksillaan on ollut merkitystä.

6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Tässä luvussa arvioin ja reflektoin toiminnallisen opinnäytetyön onnistumista. Arvioinnissa käyn läpi projektisuunnitelman, opinnäytetyölle asetetut tavoitteet sekä nostan esille myös lasten ja huoltajien osallisuuden arvioinnissa sekä kohderyhmän henkilöstön palautteen. Arvioinnissa hyödynnän projektin aikana tehtyjä havaintoja, dokumentointia sekä saatua palautetta.

6.1 Projektisuunnitelman arviointi

Mäntyneva (2016, 48) painottaa, että huolellisesti laadittu projektisuunnitelma on keskiössä projektin onnistumisen kannalta. Hyvä projektisuunnitelma kulkee projektin rinnalla. Projektisuunnitelmaa voidaan käyttää projektin toteutuksen, seurannan sekä arvioinnin tukena. Toiminnallisen opinnäytetyöni projektisuunnitelma (LIITE 4) oli huolellisesti laadittu. Opinnäytetyöni eteni projektisuunnitelman mukaisesti suurimmilta osin. Projektisuunnitelmassa oli listattuna riskit, jotka saattavat vaikuttaa toiminnallisen opinnäytetyön toteutukseen. Riskeiksi olin listannut COVID-19-pandemian. Pandemian vuoksi opinnäytetyöni toteutus poikkesi projektisuunnitelmassa esitettyyn. Muutokset toiminnallisen opinnäytetyön toteutukseen teimme yhteistyössä työntilaajan kanssa. Projektisuunnitelmasta poiketen toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyvä aistipolku järjestettiin päiväkodin sijaan jokaisen lapsen kotona.

Toiminnallisen opinnäytetyön kohderyhmä oli minulle tuttu aikaisemmasta työharjoittelusta. Työharjoitteluni aikana pääsin tutustumaan kohderyhmän lapsiin, huoltajiin sekä henkilöstöön. Tämä edesauttoi sitä, että pystyin huomioimaan projektisuunnitelmassa kohderyhmän tarpeet sekä toimintatavat. Huolellisesti laaditut ohjatun toiminnan suunnitelmat varmistivat pedagogisesti laadukkaat interventiot. Ohjatun toiminnan suunnitelmissa interventioiden toteutukseen oli jätetty väljyyttä, jotta interventioiden toteutuksessa pystyttiin vastaamaan kohderyhmän lasten ajatuksiin ja havaintoihin. Hyvä projektisuunnitelma takasi sen, että toiminnallisen opinnäytetyön interventioiden toteuttaminen oli sujuvaa sekä hallittua. Projektisuunnitelmassa hyödynnettiin kohderyhmässä voimassa olevia pienryhmiä, mikä mahdollisti sen, että interventioiden toteutus sulautui kohderyhmän arkeen.

6.2 Päätehtävien ja tavoitteiden arviointi

Toiminnallisen opinnäytetyöni ensimmäisenä päätehtävänä oli pedagogiset interventiot. Tavoitteena oli lisätä lasten tietoisuutta eri aisteista, aktivoida ja tutustua aisteihin sekä suunnitella, toteuttaa ja arvioida toimintaa yhdessä kohderyhmän kanssa. Interventioiden jatkuvalla arvioinnilla pystyttiin vastaamaan muutostarpeisiin toteutuksen aikana. Interventioiden suunnitelmassa huomioitiin varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys sekä vahvistettiin lapsen monipuolisia oppimistapoja hyödyntäen moniaistillisuutta. Interventioiden toteutuksessa huomiottiin kohderyhmässä toimivat pienryhmät.

Interventioiden struktuuri toistui jokaisessa interventiossa. Interventiot alkoivat yhteisellä aamupiirillä, jossa lauloimme aistiprojektiin liittyvän laulun. Laulun jälkeen jakauduimme pienryhmiin, joissa jokaiselle pienryhmälle oli suunniteltua pedagogista toimintaa. Toiminta päättyi pienryhmän yhteiseen arviointiin. Toiminnallisen opinnäytetyön interventiot toteutuivat prosessinomaisesti, joka mahdollisti jokaiselle lapselle osallistumisen oman kehitystasonsa mukaisesti. Omien havaintojeni mukaan lapsiryhmän tietoisuus eri aisteista lisääntyi. Interventioiden edetessä lapsiryhmä kykeni nimeämään ja tunnistamaan eri aisteja. Interventioissa hyödynnettiin moniaistisuutta, joka mahdollisti oppimisen lasten aistimaailman sekä ajattelun yhdistyessä. Saamani palautteen mukaan aistiprojektiin liittyvä laulu ja viittomat jäivät lasten mieleen, sillä niihin oli palattu interventioiden ulkopuolellakin hyräillen ja laulellen.

Toisena päätehtävänä toiminnalliselle opinnäytetyölleni oli osallisuuden lisääminen. Tavoitteena oli mahdollistaa kohderyhmän osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa sekä arvioinnissa. Tavoitteeseen päästiin prosessinomaisesti etenevien interventioiden avulla. Pedagogiset interventiot alkoivat aisteihin tutustumisella sekä niiden tietoisella aktivoinnilla. Interventioissa panostettiin siihen, että jokaisen lapsen mielipiteellä ja ajatuksella oli merkitystä. Aistiprojektissa huomioitiin jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet, ja näin varmistettiin jokaiselle lapselle yhdenvertainen mahdollisuus osallistua. Myös pienryhmien hyödyntäminen lisäsi osallisuutta, sillä pienemmissä ryhmissä toimiessa jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioinnille on enemmän tilaa.

Osallisuuden lisääminen oli toisen projektiviikon interventioiden keskiössä. Toisella projektiviikolla interventioiden toteutuksessa annettiin pienryhmille enemmän vastuuta toiminnan kulusta ja valinnoista. Omien havaintojeni perusteella pedagogiset interventiot sekä niiden prosessinomainen eteneminen mahdollistivat sen, että lapsiryhmässä lisääntyi osallisuus. Tärkeänä havaintona pidän sitä, että interventioita suunniteltaessa on oltava tietoinen kohderyhmän toimintatavoista sekä erityisesti kohderyhmän tarpeista. Tällöin interventioita suunniteltaessa voidaan huomioida jo kohderyhmässä toimivat

käytänteet sekä niiden avulla kehittää toimintaa siten, että osallisuus lisääntyy. Aistiprojektin prosessinomainen eteneminen mahdollisti sen, että aluksi kohderyhmä pääsi orientoitumaan tulevaan projektiin sekä tutustumaan aisteihin. Tämän jälkeen aistiprojekti eteni asteittain lisäten kohderyhmän osallisuutta.

Kolmantena päätehtävänä toiminnalliselle opinnäytetyölleni oli huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen. Tavoitteena oli lisätä yhteistyötä huoltajien kanssa läpi projektin. Tavoitteena oli korostaa yhteistyötä huoltajien kanssa päiväkodin piha-alueella järjestettävässä aistipolussa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan huoltajat olisivat osallistuneet päiväkodin piha-alueella järjestettävään aistipolkuun. Tapahtuman suunnitelmaa jouduttiin muuttamaan siten, että jokainen lapsi pääsi suunnittelemaan, valmistelemaan sekä järjestämään aistipolun kotona. Saamani palautteen perusteella aistipolun toteuttaminen kotona lisäsi huoltajien sekä lasten yhteistä tekemistä kotona sekä toimi ikään kuin siltana varhaiskasvatuksessa pidettyihin interventioihin. Aistipolku-vihkosta saadun palautteen mukaan lasten tietoisuus eri aisteista lisääntyi.

Yhteistyön lisäämiseksi käytin työmenetelmänä pedagogista dokumentointia. Pedagoginen dokumentointi oli sijoitettuna varhaiskasvatusryhmässä siten, että huoltajat ja lapset pääsivät näkemään sen päivittäin haku- ja tulotilanteissa. Saamani palautteen mukaan pedagoginen dokumentointi oli lisännyt huoltajien tietämystä aistiprojektistamme. Pedagoginen dokumentointi oli toiminut lasten ja huoltajien välisenä menetelmänä lisäten keskustelua varhaiskasvatuksessa käydystä aistiprojektista.

6.3 Lasten ja huoltajien osallisuus arvioinnissa

Huomioin aistiprojektissa lasten sekä huoltajien osallisuuden projektin arvioinnissa. Lapset arvioivat toimintaa jokaisen intervention jälkeen. Koin tärkeäksi, että sanallisen arvioinnin lisäksi lapsella olisi myös mahdollisuus arvioida toimintaa konkreettisen mittarin avulla. Tämän vuoksi käytin aistiprojektissa hymynaamapurkkeja lasten tekemän arvioinnin tukena. Täten jokaisella lapsella oli mahdollisuus antaa interventiosta palaute.

Kohderyhmän kasvattajien kanssa pohdimme hymynaama-arvioinnin luotettavuutta ja sitä, että niiden avulla tehty arviointi ei välttämättä kertonut koko totuutta aistiprojektista. Muutama lapsi kertoi arvioinnin aikana haluavansa huijata ja täten arvioivansa toimintaa päinvastaisesti mitä suullisesti kertoi

olevansa interventiosta mieltä. Omien havaintojeni sekä henkilöstöltä saadun palautteen mukaan kohderyhmän lapset pitivät jokaisesta interventiosta. Päättyessämme projektia varhaiskasvatuksessa kohderyhmä pääsi myös arvioimaan toteutunutta projektia kokonaisuudessaan sekä äänestämään koko kohderyhmän kesken suosikki-intervention. Lasten antama suullinen palaute vahvisti myös sitä, että projekti oli onnistunut. Yhteenvedo lasten arvioinneista interventioita kohtaan on nähtävissä taulukossa 9 (TAULUKKO 9).

TAULUKKO 9. Lasten arvioinnit interventioista

Intervention sisältö	☺	:/	☹
Aistiprojektiin orientoituminen	5	4	1
Tunto- ja kuuloaistin aktivointi	7	1	2
Haju- ja makuaistin aktivointi	10		
Näköaistin aktivointi	10	1	
Aistibingon suunnittelu ja pelaaminen	12	1	
Aistipolun suunnittelu ja valmistelu	17	1	
Aistileikkien suunnittelu ja leikkiminen	14	1	
Aistipolun toteuttaminen kotona	17	1	

Huoltajien osallistuminen projektin arviointiin tapahtui Aistipolku-vihkon mukana vapaasti annettavalla palautteella. Kaikki aistipolun toteuttamiseen osallistuneet lapset sekä huoltajat olivat antaneet palautetta. Palautteiden perusteella kaikki osallistuneet olivat pitäneet Aistipolku-vihkosta. Muutamassa palautteessa oli eritelty, että Aistipolku-vihko oli lisännyt yhteistä tekemistä kotona lapsen sekä huoltajien välillä. Muutamassa palautteessa oli eritelty, että lapsen tietämys eri aisteista oli projektin myötä lisääntynyt. Kehitettävää Aistipolku-vihkossa olisi palautteiden perusteella se, että osa huoltajista koki haasteelliseksi toteuttaa tehtävät lapsen kanssa esimerkiksi kielenkehityksen haasteiden

vuoksi. Saamani palautteen pohjalta voisikin todeta, että Aistipolku-vihko on ollut varsin toimiva projektin jatkuvuuden kannalta. Aistipolku-vihkon myötä varhaiskasvatyüksikössä aloitettu projekti on jatkunut myös kotona.

6.4 Kohderyhmän kasvattajilta saatu palaute

Aistiprojektin alussa annoin kohderyhmän kasvattajille palautekyselylomakkeen (LIITE 2), johon kohderyhmän kasvattajat kirjasivat palautteen interventioista aistiprojektin päätyttyä. Saadun palautteen perusteella kohderyhmän kasvattajat kokivat projektin olevan lasten ikä- ja kehitystasolle sopivaa. Palautteessa kerrottiin, että lapset sekä heidän huoltajansa olivat olleet innoissaan aistiprojektista. Kohderyhmän kasvattajien näkemys aistiprojektista osallisuuden lisäämiseksi vastaa myös omia havaintojani. Kohderyhmän kasvattajat korostivat sitä, miten aistiprojektissa lapset pääsivät osallistumaan toiminnan valmisteluun sekä toteutukseen oman innostuksensa ja kehitystasonsa mukaisesti.

Kohderyhmän kasvattajien antaman palautteen mukaan aistiprojektissa onnistui hyvin erityisesti interventioiden toimiva struktuuri. Interventioihin siirtyminen yhteisestä aamupiiristä oli toimiva käytäntö. Lisäksi hyvät interventioiden etukäteisvalmistelut auttoivat pienryhmissä toimimista. Interventioiden sisältö oli ollut innostavaa ja monipuolista. Lisäksi pedagogisen dokumentoinnin hyödyntäminen yhteistyön lisäämiseksi huoltajien kanssa oli koettu toimivaksi menetelmäksi. Eteiseen tehdyn koosteen myötä lapset, huoltajat sekä kohderyhmän kasvattajat olivat voineet palata aistiprojektiin yhdessä keskustellen. Palautteen mukaan kehitettävää projektissa olisi ollut se, että toiminnan arvioinnissa lasten kanssa olisi riittänyt kaksi vaihtoehtoa. Tällöin arviointi olisi ollut joko 'tykkäsin' tai 'en tykännyt'. Toinen kehitettävä asia aistiprojektissa liittyi tuoksupurkkeihin. Tuoksut olisivat voineet olla voimakkaampia.

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin kriittisesti toiminnallista opinnäytetyötäni sekä omaa oppimistani toiminnallisen opinnäytetyön prosessin aikana. Pohdin myös, missä koin onnistuneeni hyvin ja mitä olisin voinut tehdä toisin. Toiminnallisen opinnäytetyön työstäminen alkoi kevään 2020 aikana, jolloin solmin yhteistyösopimuksen työtilaajani kanssa. Syksyn 2020 aikana suoritettu työharjoittelu toiminnallisen opinnäytetyöni kohderyhmässä auttoi minua pääsemään alkuun projektisuunnitelman kirjoittamisessa. Pidin tärkeänä, että toiminnallisessa opinnäytetyössä huomioitaisiin kohderyhmän tarpeet sekä toimintatavat. Kohderyhmän toimintatavat huomioiden interventiot sulautuivat kohderyhmän arkeen muodostaen eheän kokonaisuuden.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi on vahvistanut minun ammatillista osaamistani sekä tuonut varmuutta toimia tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen opettajana. Koska kohderyhmänäni oli koko 3–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmä, tuli pedagogisten interventioiden suunnittelussa huomioida kokonaisuus. Näin jälkeempäin oppimista pohtiessa varhaiskasvatuksen sosionomin kompetensseihin (2019) peilaten voinkin todeta, että tämä toiminnallinen opinnäytetyöprosessi on vahvistanut osaltaan jokaista kompetenssin aluetta ja ydinosaamista.

Eettinen osaaminen vahvistui sillä, että opinnäytetyöprosessin aikana otin erityisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) haltuun. Prosessin aikana perustelin ja pohdin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin peilaten omia valintojani. Asiakastyön osaamiseni korostui interventioiden suunnittelussa, toteuttamisessa, dokumentoinnissa sekä arvioinnissa. Myös ryhmänohjaustaidot sekä yhteistyö koko kasvattajatiimin kanssa osoittavat osaamista asiakastyön osaamisen alueella. Opinnäytetyöprosessi on tukenut lasten sekä perheiden osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Koen, että erityisesti työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen on kehittynyt kuluneen opinnäytetyöprosessin aikana. Olen ottanut vastuun projektista ja sen myötä johtanut pedagogista toimintaa yhteistyössä moniammatillisessa työyhteisössä. Toiminnallisen opinnäytetyön myötä olen saanut varmuutta siitä, millaisena varhaiskasvatuksen opettajana haluan tulevaisuudessa toimia ja miten otan varhaiskasvatusryhmän pedagogiikan johtamisesta sekä tiimin johtamisesta vastuun.

Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetensseissa (2019) korostetaan useassa kohdassa yhteistyön merkitystä. Tämä toiminnallinen opinnäytetyö vahvisti omaa osaamista niin varhaiskasvatuksen henkilös-

tön kanssa tehtävässä yhteistyössä, mutta myös omaa osaamista huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vaikka kyseessä oli kertaluontoinen toiminnallinen opinnäytetyö varhaiskasvatusryhmässä, koen päässeeni osaksi varhaiskasvatusryhmän henkilöstöä sekä yhteistyön huoltajien kanssa olleen vastavuoroista.

COVID-19-pandemian aikana toteutettu toiminnallinen opinnäytetyö oli opettavainen kokemus. Pedagogisia interventioita ohjattaessa oli huomioitava voimassa olevat terveysturvallisuusrajoitukset sekä niiden vaikutukset toiminnan toteutukseen. Pandemia haastoi osaltaan kehittämään toimintaa niin, että se pystyttiin toteuttamaan terveysturvallisesti. Toiminnallisen opinnäytetyön pedagogisia interventioita suunnitellessa pohdin, mikäli aistipolku voitaisiin järjestää digitalisaatio huomioiden. En kuitenkaan halunnut asettaa varhaiskasvatusryhmän perheitä eriarvoiseen asemaan, ja tämän vuoksi aistipolku järjestettiin Aistipolku-vihkon avulla. Aistipolku-vihkossa olisi kuitenkin ollut kehittämisen varaa, kuten huoltajilta saatu palaute osoitti. Aistipolku-vihkoja askarrellessamme lapset saivat itse valita tehtävät, jotka haluavat toteuttaa yhdessä huoltajiensa kanssa. Osa tehtävistä oli sellaisia, joissa vastauksen voisi tehtävän tekemisen jälkeen ilmaista peukaloa näyttämällä. Osa tehtävistä oli kuitenkin sellaisia, joissa lasta pyydettiin kuvailemaan, miltä esimerkiksi saippua tuoksui käsiä pestäessä. Tehtäviä etukäteen valmistellessani olisi minun pitänyt kiinnittää huomiota enemmän kysymysten asetteluun. Tämän avulla olisi ollut mahdollista varmistaa, että kaikki tehtävät olisivat olleet sellaisia, joiden suorittamiseen ei olisi tarvinnut verbaalista osaamista.

Kuten tietoperustassakin (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019; Turja & Vuorisalo 2017, 52) perusteltiin, osallisuuden toteutumisesta ei voida puhua, mikäli lapselle ei tule kokemusta siitä, että häntä kuullaan ja hänen ajatuksillaan on ollut merkitystä. Osallisuudesta puhuttaessa ratkaisevinta on ihmisen oma kokemus osallisuudesta. Tähän peilaten voisinkin todeta, että opinnäytetyön tarkoituksena ollut osallisuuden kehittäminen on haastavaa, sillä tarkoitukseen pääsemistä on vaikea mitata, sillä lähtökohtaisesti osallisuus on yksilön oma kokemus. Koen kuitenkin, että kokonaisuudessaan kulunut toiminnallinen opinnäytetyö on ollut onnistunut. Kohderyhmä sai hyvät perustiedot aisteista, ja interventiot mahdollistavat osallisuuden kehittymisen samalla vahvistaen yhteistyötä huoltajien kanssa. Pedagogisesti suunnitelluissa interventioissa panostettiin vastavuoroisuuteen osallistujien sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa. Interventioissa huomioitiin jokaisen lapsen oma kehitystaso, ja interventiot olivat saavutettavat. Interventioiden toteutuksessa huomioitiin kielenkehityksen haasteet mm. kuvakorttien sekä tukiviittomien avulla.

Kuten Saarinen (2014, 14–15) toteaa, oppimisessa lapsi käyttää kaikkia aistejaan. Lapsen kehitykselle sekä oppimiselle on tärkeää, että lapsi saa monipuolisesti aistikokemuksia turvallisessa ilmapiirissä ja ympäristössä. Tämä toiminnallinen opinnäytetyö on vahvistanut minulle kokemusta siitä, miten lapsi hyödyntää toimiessaan kaikkia aistejaan. Kun toiminnasta jää lapselle vahva muistijälki moniaistisesti, oppiminen on varmempaa. Tämän huomasin esimerkiksi aistiprojektiin liittyvän aloituslaulun myötä. Aistilaulu, siihen liittyvät kuvakortit sekä tukiviittomat vahvistivat monikanavaista oppimista. Tämän myötä laulun sanat, melodia sekä laulun sisältö tarttui lapsiin herkästi. Mielestäni tämä on sellainen asia, joka varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeä pitää mielessä. Vaikka varhaiskasvatusryhmässä ei olisikaan tukiviittomille suoranaista tarvetta, niiden hyödyntäminen puheen ja laulun tukena tukee jokaisen lapsen oppimista.

LÄHTEET

- Ahonen, L. & Roos, P. 2019. *Iloa ja oivalluksia. Pedagogiikan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa*. Hämeenkyrö: Kasvusto.
- Ayres, A. 2008. *Aistimusten aallokossa. Sensorisen integraation häiriö ja terapia*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hart, R. 1992. *Children's participation: From tokenism to citizenship*. Florence: UNICEF.
- Hill, M., Davis, J., Prout, A. & Tisdall, K. 2004. *Moving the participation agenda forward*. Children & Society. New Jersey: Wiley.
- Kirby, P., Lanyon, C., Cronin, K. & Sinclair, R. 2003. *Building culture of participation. Involving children and young people in policy, service planning, delivery and evaluation*. London: National children's bureau, department for education and skills.
- Mäntyneva, M. 2016. *Hallittu projekti. Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen*. Helsinki: Kauppakamari.
- Rintakorpi, K. 2018. *Varhaiskasvatuksen tallentamisesta kohti pedagogista dokumentointia*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia, numero 24. Väitöskirja. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3966-5>. Viitattu 16.5.2021.
- Saarinen, S. 2014. *Aistiseikkailu. Elämyksiä ja toimintaa koko vuodeksi*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Saarinen, S. 2016. *Aistiseikkailu 2. Matka maailman ympäri alkaa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Salminen, J & Poikonen, P. 2017. *Opetussuunnitelma pedagogisena työvälineenä*. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino, 56–74.
- Shier, H. 2001. *Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations: A new model for enhancing children's participation in decision making*. The United Nations Convention on the Rights of Child. Children & society. New Jersey: Wiley.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. *Lastensuojelun käsikirja*. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/las-tensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>. Viitattu 10.5.2021
- Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. *Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa*. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino, 36–55.
- Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit*. 2019. Saatavissa: https://dialogi.diak.fi/wp-content/uploads/sites/8/2019/05/Varhaiskasvatuksen_sosionomi_15032019_LOPPUESITYS.pdf. Viitattu 23.5.2021.
- Varhaiskasvatuslaki*. 540/2018. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 10.5.2021.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Opetushallitus. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu 12.5.2020.

Interventioiden aloituksessa hyödynnetty aistilaulu

Kielinuppu-Viisi aistia
Säv. & San. Sarah Goncalves

1)Kuulen, kuulen,
Korvillani kuuntelen
ja Kuulen, kuulen,
Jotain, mikä saa minut nauramaan.

2)Näen, näen,
Silmilläni katselen
ja Näen, näen,
Jotain, mikä saa minut nauramaan.

3)Haistan, haistan,
Nenälläni haistelen
ja Haistan, haistan,
Jotain, mikä saa minut nauramaan.

4)Maistan, maistan,
Kielelläni maistelen
ja Maistan, maistan,
Jotain, mikä saa minut nauramaan.

5)Tunnen, tunnen,
Ihollani kosketan
ja Tunnen, tunnen,
Jotain, mikä saa minut nauramaan.

KOKKOLAN KAUPUNKI**VIRANHALTIJAPÄÄTÖS**

Sivistyskeskus
Varhaiskasvatuskoordinaattori

15.2.2021

16 §

Asia Tutkimuslupa-anomus / Varhaiskasvatus

Hakijat Jenna Filppula hakee lupaa tutkimukselle "Aistipolun äärellä - projekti osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseksi varhaiskasvatusryhmässä". Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää lasten osallisuutta ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tutkimuksen kohderyhmä on Nahkurin päiväkodin Välitalo-varhaiskasvatusryhmä.

Lupaehdot Kaikki osapuolet sitoutuvat noudattamaan tietosuojalaista ja salassapidosta annettuja ohjeita ja määräyksiä siltä osin kuin niitä tähän tutkimukseen liittyy.

Tutkielmasta toimitetaan maksuttomasti yksi kappale email: milka.junttila@kokkola.fi.

Päätös Myönnetään tutkimusluvan Jenna Filppulalle anomuksen mukaisesti.

Päiväys ja
allekirjoitus

15.2.2021

Milka Junttila
Varhaiskasvatuskoordinaattori

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan KOKKOLAN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUS PALVELUT

Vastuuhenkilö organisaatiossa MILKA JUNTILA

Tutkimusluvan anoja(t) JENNA FILPPULA

Osoite [REDACTED]

Puhelin [REDACTED]

Sähköpostiosoite jenna.filppula@centria.fi

Tutkimuksen nimi AKSIPOIJUN ÄÄRELLÄ - Projekti osallisuuden
ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön
lisäämiseksi varhaiskasvatusryhmässä

Tutkimuksen tarkoitus > Projekti opinnäytetyö

Tutkimuksen kohderyhmä NAHKURIN PÄIVÄKOTI,
VÄLITALO - VARHAISKASVATUS RYHMÄ

Aineiston keruun arvioitu ajankohta KEVÄT 2021, huhti-touko

Tutkimusmenetelmä Projekti

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 8.2.2021

Tutkimuksen ohjaaja [Signature]
Anne Hakkarinen Centria Amk

Lupa myönnetään
paikka _____ aika _____ / _____ 20__

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus _____

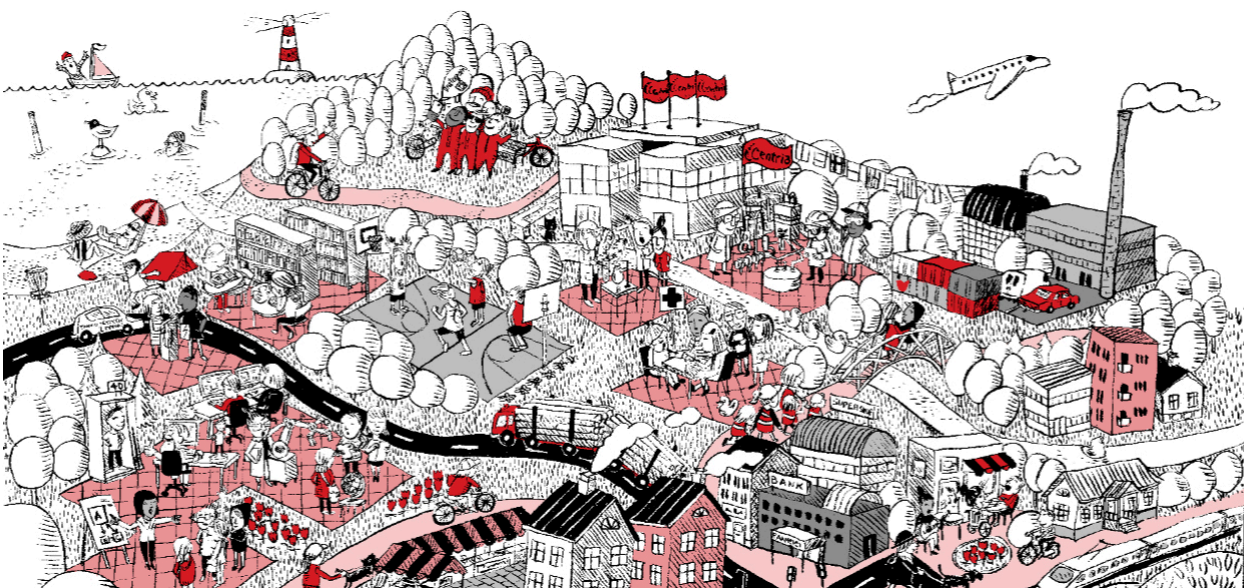
LIITTEET Tutkimussuunnitelma Projektisuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä _____

Jenna Filppula

AISTIPOLUN ÄÄRELLÄ

**Projekti osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseksi
varhaiskasvatusryhmässä**

**Projektisuunnitelma
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Tammikuu 2021**

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT	2
3 KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA	4
3.1 Varhaiskasvatus osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta	4
3.2 Aistit.....	6
4 PROJEKTIN ETENEMINEN	8
5 AIKATAULUT JA RISKIT	10
6 BUDJETTI	11
LÄHTEET	12
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Projektin päätehtävät	2
KUVIO 2. Projektin eteneminen.....	8
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Projektin aikataulu	10
TAULUKKO 2. Projektin kustannusarvio.....	11

---

1 JOHDANTO

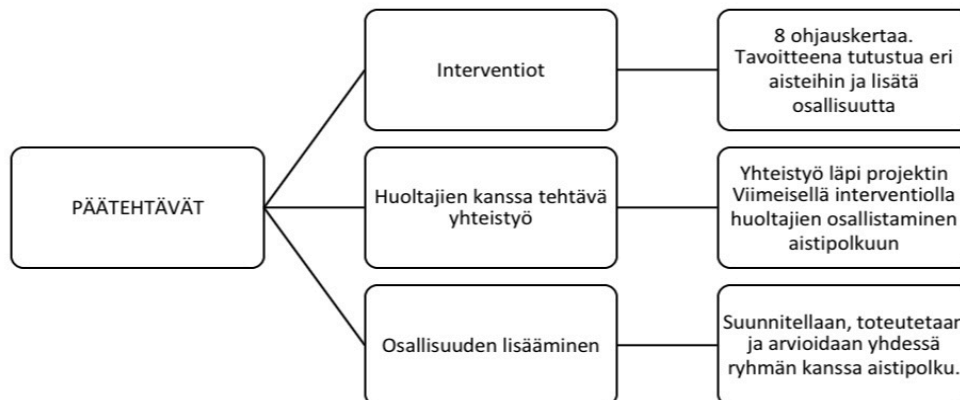
Projektisuunnitelma käsittelee toiminnallista projektia, jossa huomioidaan varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys. Projektissa oppiminen tapahtuu lapsen aistimaailman ja ajattelun yhdistyessä. Työn tilaajana toimii Kokkolan kaupungin sivistystoimen varhaiskasvatuspalvelut. Projekti toteutetaan Nahkurin päiväkodissa, 3–5 vuotiaiden Välitalo ryhmässä. Toteutan projektin koko Välitalo-ryhmälle hyödyntäen interventioissa varhaiskasvatusryhmässä voimassaolevia pienryhmiä. Tein ammatillisten työmenetelmien työharjoittelun kyseisessä varhaiskasvatusryhmässä, ja tämän työharjoittelun aikana sain paljon ideoita ja tietoa ryhmästä sekä tein havaintoja varhaiskasvatusryhmän tarpeista tulevaa projektia ajatellen.

Projektin tarkoituksena on kehittää lasten osallisuutta sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Projekti koostuu kahdeksasta interventiosta, joiden tavoitteena on tutustua ja aktivoida eri aisteja. Toisena tavoitteena on lisätä lasten osallisuutta mahdollistaen heidän osallisuutensa tulevan aistipolun suunnittelussa, valmistelussa, toteutuksessa sekä arvioinnissa. Kolmantena tavoitteena on lisätä yhteistyötä huoltajien kanssa. Projektin viimeinen interventio, aistipolku, toteutetaan kolmannen tavoitteen saavuttamiseksi. Projektin interventiot toteutetaan kevään 2021 aikana.

Projekti on tarkoitus tehdä näkyväksi varhaiskasvatusryhmässä pedagogisen dokumentoinnin keinoin, valokuvien, tuotoksien, videoiden ja kirjattujen havaintojen esille laittamisen avulla. Tällä tavoin projektiin palaaminen helpottuu ja yhteistyö huoltajien kanssa projektin tiimoilta syventyy.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, osallisuus, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, aistit

2 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT

KUVIO 1 Projektin päätehtävät

Projektin tarkoituksena on kehittää lasten osallisuutta ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Projektin päätehtävinä ovat interventiot, huoltajien kanssa tehtävät yhteistyö sekä osallisuuden lisääminen. Nämä päätehtävät muodostavat projektista kokonaisuuden. Seuraavaksi avaan jokaisen päätehtävän tarkemmin.

Toteutan varhaiskasvatusyksikössä kahdeksan erilaista interventiota. Näiden interventioiden tavoitteena on lisätä lasten tietoisuutta eri aisteista, aktivoida aisteja sekä suunnitella, toteuttaa ja arvioida yhdessä varhaiskasvatusryhmän kanssa. Interventiot lähtevät liikkeelle projektiin orientoitumisesta (LIITE 3), jonka jälkeen jatkuu aisteihin tutustumisella sekä niiden tietoisella aktivoinnilla (LIITE 4, LIITE 5, LIITE 6).

Aisteihin tutustumisen jälkeen projekti jatkuu interventioilla, joiden tavoitteena on osallisuuden lisääminen (LIITE 7, LIITE 8, LIITE 9, LIITE 12). Näiden interventioiden aikana varhaiskasvatusryhmä pääsee osallistumaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Liitteessä 8 kuvataan, kuinka suunnittelemme ja valmistelemme yhdessä varhaiskasvatusryhmän kanssa tulevan aistipolun.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tapahtuu läpi projektin. Huoltajia tiedotetaan projektista sekä projektin dokumentoinnilla tuodaan sitä konkreettisesti näkyväksi. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö korostuu erityisesti viimeisen projektiviikon aikana, jolloin huoltajat pääsevät osallistumaan varhaiskasvatusryhmän kanssa suunniteltuun ja toteutettuun aistipolkuun (LIITE 10).

Mittarina koko projektin onnistumiselle käytetään henkilöstön palautekyselyä sekä huomioidaan lasten osallisuus toiminnan arvioinnissa. Lapset pääsevät arvioimaan toimintaa jokaisen intervention jälkeen. (LIITE 11, LIITE 13) Interventioiden dokumentointi toimii myös osaltaan projektin mittarina, tällöin projektiin voidaan palata vielä sen loputtuakin. Dokumentoinnin avulla lapset voivat näyttää tai ilmaista kehollisesti toiminnan mielekkyyttä. Toiminnan palauttaminen mieleen dokumentoinnin keinoin vahvistaa myös moniaistillisuutta.

3 KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

3.1 Varhaiskasvatus osallisuuden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan varhaiskasvatus toteutetaan ja jonka mukaan laaditaan paikalliset sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pohjautuu varhaiskasvatukseen (Varhaiskasvatukseen 540/2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat ja ohjaavat varhaiskasvatukseen järjestämistä, toteuttamista sekä kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edistää yhdenvertaisen varhaiskasvatukseen toteutumista valtakunnallisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jonka toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä edistämällä lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten osallisuus sekä aktiivinen toimijuus yhteiskunnassa vahvistuu varhaiskasvatuksessa opittujen tietojen ja taitojen myötä. Varhaiskasvatus toimii huoltajien kasvatusyön tukena. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14, 16.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet rakentuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan vuorovaikutus muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa on edellytyksenä lapsen kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle. Oppimiskäsityksessä nähdään lapsi aktiivisena toimijana. Lapsen synnynnäinen uteliaisuus uuden oppimiselle, kertaamiselle ja asioiden toistamiselle tekee oppimisesta kokonaisvaltaista. Oppimista tapahtuu kaikkialla ja siinä yhdistyvät taidot, tiedot, tunteet, toiminta, aistihavainnot, kieli, ajattelu sekä keholliset kokemukset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21–22.)

Osallisuutta on kuvattu Hartin [1992] esittämällä osallisuuden porrasmallilla. Tämä malli tarjoaa rungon tarkastella lasten asemaa suhteessa kasvattajien toimintaan. Osallisuuden portaat kuvaavat, että lapsella on vähemmän mahdollisuuksia vaikuttaa toimintaan alhaisimmilla portailla ja toisaalta, mitä korkeammalle osallisuuden portailla kiivetään, sitä enemmän mahdollisuuksia vaikuttamiseen lapsella on. Ratkaisevaa on kuitenkin lapsen oma kokemus osallisuudesta. Osallisuuden toteutumisesta ei voida puhua, mikäli lapselle ei tule kokemusta siitä, että häntä kuullaan ja hänen ajatuksillaan on ollut merkitystä. Osallisuuden portailla on riski ohjautua kaavamaiseen ajatteluun, jossa tavoitteena on vain

kiivetä mahdollisimman korkealle ilman, että lapsi kokee osallisuutta. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2019; Turja & Vuorisalo 2017, 52.)

Osallisuus toteutuu erityisesti sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa ja edellyttää vastavuoroisuutta tilanteessa läsnä olevien keskuudessa. Osallisuus ei ole pelkästään osallistumista johonkin valmiiksi järjestettyyn toimintaan. Osallisuuteen sisältyy kaikkien osapuolten mahdollisuus vaikuttaa aidosti omaan ja yhteiseen yhdessäoloon ja toimintaan. Tämä edellyttää sekä kuulluksi tulemistä että muiden kuuntelemista. Lasten kuuleminen mahdollistaa sellaisen pedagogisen toiminnan, jossa huomioidaan lasten yksilölliset lähtökohdat ja ajattelu. Lasten kuuleminen haastaa kasvattajia refleктоimaan ja kyseenalaistamaan omaa ajatteluaan ja kehittää näin kasvattajia ammatillisesti. (Turja & Vuorisalo 2017, 46 [Hill ym. 2004; Kirby ym. 2003; Shier 2001].)

Kuulluksi tuleminen ja osallisuus oman elämän vaikuttavissa asioissa kuuluvat lasten oikeuksiin. Näitä keskeisiä periaatteita kunnioitetaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kannustaa oma-aloitteisuuteen sekä tukea kehittyviä vaikuttamisen ja osallistumisen taitoja. Lasten sensitiivinen kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen sekä aloitteisiin vastaaminen vahvistavat osallisuutta. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, mielipiteitä ja näkemyksiä arvostetaan. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin yhdessä henkilöstön kanssa. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua. Osallistuminen ja vaikuttaminen kehittää lapsen käsitystä itsestään, kasvattaa iteluottamusta ja kehittää yhteisössä tarvittavia sosiaalisia taitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26–27, 30.)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeässä merkityksessä varhaiskasvatuksessa. Tasa-arvoinen vuorovaikutus ja luottamus huoltajien kanssa tukevat yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on henkilöstön ja huoltajien yhteinen sitoutuminen lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yhteistyö huoltajien kanssa vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Vuorovaikutus on yhteistyön lähtökohta. Yhteistyössä tulee huomioida perheiden moninaisuus, lasten yksilöllisyys sekä vanhemmuuteen ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34.)

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Päivittäiset kokemukset ja tapahtumat jaetaan huoltajien kanssa. Huoltajien ja henkilöstön havainnot sekä keskustelut luovat lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle pohjan. Lasten huoltajille on mahdollistettava osallistuminen varhaiskasvatuksen toiminnan tavoitteiden suunnitteluun ja

kehittämiseen yhteistyössä henkilöstön ja lasten kanssa. Yhteistyö huoltajien kanssa voi myös tukea huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa ja huoltajien verkostoituminen vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön tekemälle työlle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34.)

3.2 Aistit

Aistimukset ovat hermoston ravintoa. Kaikki nivelet, lihakset, sisäelimet, pään aistinelimet ja jokainen ihon osa lähettävä aistitietoa aivoihin. Jokainen aistimus on osa kokonaistietoa. Hermoston tehtävänä on käyttää tätä kokonaistietoa tuottaakseen reaktioita, jotka saavat mielen ja kehon toimimaan saadun aistitiedon mukaan tarkoituksenmukaisesti. Hermosto tarvitsee kehittyäkseen hyvää ja monimuotoista aistimusten virtaa. Myös aivot tarvitsevat jatkuvaa ja monenlaista aistitietoa kehittyäkseen ja toimiakseen hyvin. (Ayres 2008, 74.) Saamme siis tietoa itsestämme ja ympäristöstä aistien välittämänä. Käyttäytymistämme ohjaavat tekemämme aistimukset sekä aivojemme tapa käsitellä niitä. Aistit auttavat meitä selviytymään ympäristön asettamista haasteista. (Saarinen 2014, 15.)

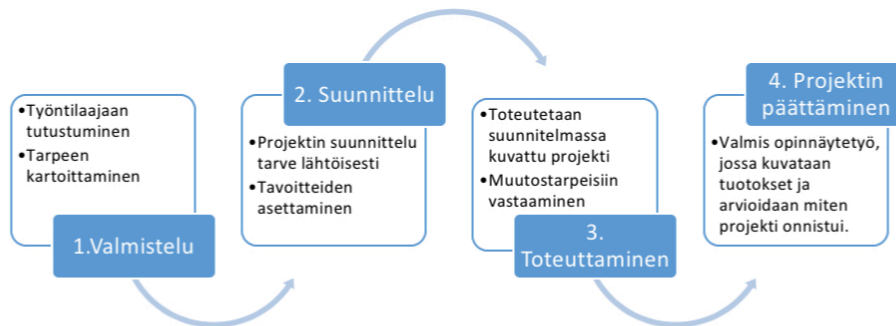
Lapsi käyttää kaikkia aistejaan oppimiseensa. Se miten aivot käsittelevät aistien välittämää tietoa, vaikuttaa oppimiseen ja elämään laajemminkin. Aistimusten tai niiden käsittelyn puute voikin hankaloittaa elämää monin tavoin. Kehitykselle ja oppimiselle on tärkeää saada monipuolisia aistikokemuksia turvallisessa ilmapiirissä ja ympäristössä. Ihmiset kykenevät hyödyntämään aistejaan oppimisessa yksilöllisesti. Toinen oppii parhaiten kuuntelemalla, toiselle näönvarainen oppiminen on luontevampaa ja toisaalta joku oppii parhaiten itse tekemällä. Myös tämän vuoksi aistien monipuolinen käyttö oppimisen kanavana on tärkeää. (Saarinen 2014, 14–15.)

Toimiessaan lapsi käyttää yleensä kaikkia aisteja. Tämän vuoksi toiminnasta jää lapselle vahvat muistijäljet ja lapsi oppii. Aistihavainnot ympäröivästä maailmasta ja tunneilmastosta luovat pohjaa kognitiiviselle kehitykselle sekä ajattelun kehittymiselle. Lapsen aistimaailma ja ajattelu yhdistyvät oppimisessa. Lapset oppivat tutkien, taiteillen, liikkuen, leikkien, itseään ilmaisten sekä erilaisia työtehtäviä tehden. Lapsella on oikeus saada onnistumisen kokemuksia sekä kokea iloa toiminnastaan ja itsestään oppijana. Pedagoginen näkemys lapsen oppimisesta juurtuu tähän lähtökohtaan. (Saarinen 2014, 17; Salminen & Poikonen 2017, 64–65.)

Ihmisellä on kahdeksan aistia, mutta tässä projektissa keskitytään viiteen pääaistiin. Nämä viisi pääaistia ovat näkö eli visuaalinen aisti, kuulo eli auditiivinen aisti, maku eli gustatorinen aisti, haju eli

olfaktorinen aisti ja tunto eli taktilinen aisti. Näön eli visuaalisen aistin avulla havainnoimme ympäristöä ja siinä sijaitsevia esineitä. Kuulon eli auditiivisen aistin tehtävänä on lähettää ääniaaltojen synnyttämiä viestejä aivoihin, jossa tämä viesti yhdistyy muiden aistien lähettämän aistitiedon kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi. Maku eli gustatorisen aistin tehtävänä on auttaa meitä erottamaan perusmaut toisistaan. Haju eli olfaktorisen aistin avulla aivot saavat tiedon ilmassa leijuvien ja hajua tuottavien hiukkasten kemiallisesta koostumuksesta. Aisteistamme laajin on tunto eli taktilinen aisti. Tämä aisti vaikuttaa voimakkaasti niin psyykkiseen kuin fyysiseenkin toimintaamme. (Saarinen 2014, 16 [Ayres 2008].)

4 PROJEKTIN ETENEMINEN

KUVIO 2 Projektin eteneminen (mukaiillen Mäntyneva 2016, 15–17)

Projekti lähti liikkeelle valmistelu vaiheesta, jolloin tutustuin työntilajaan. Kohderyhmänä on 3–5 vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 38) todetaan, että lapsille on mahdollistettava ympäröivän maailman tutkiminen kaikilla aisteilla sekä kehollaan. Koska lapset ovat kohderyhmässä eri-ikäisiä sekä eri tavoin oppivia, on tärkeää, että projektissa käytetään vaihtelevasti monipuolisia työtapoja. Projektin aiheen valintaan vaikutti tämä edellä kuvattu toteamus sekä oma kiinnostukseni aistien aktivoimisesta sekä niiden monipuolisesta hyödyntämisestä oppimisen tukena. Projektin aihe varmentui tehdessäni ammatillisten työmenetelmien työharjoittelua tässä kyseisessä varhaiskasvatusryhmässä.

Valmistelun jälkeen projekti on edennyt suunnitelma vaiheeseen, jota olen työstänyt syksystä 2020 alkaen. Suunnittelussa olen ottanut huomioon varhaiskasvatusryhmän toimintaperiaatteet sekä tarpeet. Suunnittelun myötä olen asettanut projektille päätehtävät sekä tavoitteet. Tulen ohjaamaan projektin koko 3–5 vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmälle. Projektissa tulen hyödyntämään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassa olevia pienryhmiä.

Seuraavana projekti etenee toteuttamiseen, jolloin toteutan varhaiskasvatusryhmässä projektin, jonka olen kuvannut tässä suunnitelmassa. Toteuttamisen aikana on huomioitava mahdolliset muutostarpeet, ja vastattava niihin. Projekti koostuu kahdeksasta interventiosta, joista ensimmäisen tulen ohjaamaan koko varhaiskasvatusryhmälle. Ensimmäisen intervention tarkoituksena on orientoida varhaiskasvatusryhmä tulevaan projektiin (LIITE 3). Orientoinnin jälkeen projekti jatkuu saman viikon aikana kolmella pienryhmiä hyödyntävällä interventiolla. Näiden interventioiden tarkoituksena on tutustua eri aisteihin ja aktivoida aisteja yksi aisti kerrallaan. Myös ryhmätyöskentelytaidot ovat keskiössä ensimmäisen viikon interventioissa. (LIITE 4, LIITE 5, LIITE 6, LIITE 12). Toisella projektiviikolla interventioiden tarkoituksena on lisätä osallisuutta eri toimintojen kautta. Näiden interventioiden aikana suunnittelemme ja valmistelemme tulevan aistipolun yhdessä lapsiryhmän kanssa. Myös toisella projektiviikolla toiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmän pienryhmiä. (LIITE 7, LIITE 8, LIITE 9). Viimeisellä projektiviikolla intervention tarkoituksena on lisätä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Viimeisen viikon aikana toteutamme yhdessä suunnittelemamme aistipolun. (LIITE 10).

Interventioiden jälkeen on vuorossa projektin päättäminen, jonka aikana analysoin projektin toteutusta ja kirjoitan raportin. Projektin päätyttyä tuotoksena on valmis opinnäytetyö sekä kypsytysnäyte.

---

5 AIKATAULUT JA RISKIT

TAULUKKO 1. Projektin aikataulu

Kevät 2020	Aihepiirin valinta, yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen
Kesä 2020	Projektiin liittyvään kirjallisuuteen tutustuminen
Syksy 2020	Projektin kohderyhmään tutustuminen työharjoittelun myötä sekä tarpeen kartoittaminen.
Syksy 2020-Talvi 2021	Projektisuunnitelman kirjoittaminen
Talvi 2021	Tutkimusluvan hakeminen
Kevät 2021, Huhti- toukokuu	Projektin toteutus, interventiot varhaiskasvatusryhmässä
Kesä 2021	Opinnäytetyön kirjoittaminen
Syksy 2021	Valmis opinnäytetyö ja kypsyysnäyte

Riskinä projektille on Covid-19 epidemiatilanne ja sen kiihtyminen. Kiihtyvä covid-19 tilanne muokkaa jo nyt aistipolun toteutusta sekä saattaa pahimmassa tapauksessa estää interventioiden toteutuksen. Mikäli niin käy, etenen projektin kanssa tilanteen huomioiden tehden tarvittavat muutokset.

6 BUDJETTI

Projektin budjetti koostuu pelkästään menoista, sillä projektin aikana minulle ei makseta tekemästani työstä korvausta. Tässä budjetissa lasken karkeasti, mistä projektin kustannukset koostuvat. Tämä budjetti on vain laskelma, eli oikea raha ei projektin aikana liiku. Kustannusarviona työlle on -6150€, tulot 0€.

TAULUKKO 2. Projektin kustannusarvio

KUSTANNUSARVIO	€
Materiaalikulut (sisältää askartelutarvikkeet, joita käytän projektin valmistelussa)	-20 €
Tulostuskulut	$0.10\text{€} \times 100 = -10\text{€}$
Materiaalit interventioihin	-30€
Elintarvikkeet interventioihin	-15€
Oma palkka 15€/H, 405 työtuntia	$15\text{€} \times 405 = -6\,075\text{ €}$
Yhteensä	-6150€

LÄHTEET

- Ayres, A. 2008. Aistimusten aallokossa. Sensorisen integraation häiriö ja terapia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hart, R. 1992. Children's participation: From tokenism to citizenship. Florence: UNICEF.
- Hill, M., Davis, J., Prout, A. & Tisdall, K. 2004. Moving the participation agenda forward. Children & Society.
- Kirby, P., Lanyon, C., Cronin, K. & Sinclair, R. 2003. Building culture of participation. Involving children and young people in policy, service planning, delivery and evaluation. Lontoo: National children's bureau, department for education and skills.
- Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti. Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. Helsinki: Kauppakamari.
- Papunet. 2020. Papunetin kuvatyökalu. Saatavissa: <https://kuvatyokalu.papunet.net>. Viitattu 5.1.2021.
- Saarinen, S. 2014. Aistiseikkailu. Elämyksiä ja toimintaa koko vuodeksi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Salminen, J & Poikonen, P. 2017. Opetussuunnitelma pedagogisena työvälineenä. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino, 56–74.
- Shier, H. 2001. Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations: A new model for enhancing children's participation in decision making. The United Nations Convention on the Rights of Child. Children & society.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Lastensuojelun käsikirja. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>. Viitattu 31.1.2021
- Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino, 36–55.
- Varhaiskasvatuslaki. 540/2018. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 2.1.2021.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Opetushallitus. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu: 28.12.2020.

ESITTELYKIRJE

Hei kotiväki!

Olen toisen vuoden sosionomiopiskelija Centria ammattikorkeakoulusta, Kokkolasta.

Tulen tekemään projektimuotoisen opinnäytetyön Nahkurin päiväkodin Välitalo ryhmässä. Projekti aloitetaan huhtikuun puolessa välissä.

Projektin aiheena on aistit ja se sisältää 7 erilaista interventiota (ohjaustuokiota) varhaiskasvatusryhmälle hoitopäivien aikana sekä aistipolun yhdessä kotiväen kanssa. Interventioissa tutustumme lasten kanssa eri aisteihin sekä teemme harjoitteita eri aistien aktivoimiseksi. Projektin edetessä lapset pääsevät suunnittelemaan, toteuttamaan sekä arvioimaan yhteistä toimintaamme. Projekti huipentuu yhteiseen aistipolkuun, jonka suunnittelemme ja toteutamme yhdessä lasten kanssa. Aistipolku tapahtuu hakutilanteessa viikolla 17. Tarkemmat tiedot ja ajankohta aistipolusta muotoutuu projektimme edetessä.

Projektin tavoitteena on lisätä tietoisuutta aisteista, lisätä lapsen osallisuutta sekä lisätä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Tämän esittelykirjeen liitteenä saatte täytettäväksi lupalomakkeen. Lupalomakkeessa pyydetään myös lupaa kuvaamiseen ja kuvien käyttämiseen opinnäytetyössäni. Palautathan lupalomakkeen varhaiskasvatusyksikköön ennen projektin aloitusta.

Kaikki materiaalit, mitä projektin aikana syntyy, kuten kuvat ja piirustukset, säilytetään ja käytetään luottamuksellisesti ja tulevat osaksi opinnäytetyötäni. Kuvat ja tuotokset tulevat myös esille varhaiskasvatusryhmän seinälle, näin voimme lasten kanssa palata muistelemaan, mitä olemme projektin aikana tehneet.

Toivon, että lapsenne saa osallistua yhteiseen projektiimme!

Yhteistyö terveisin,

Jenna Filppula

NSOS19K, Centria Ammattikorkeakoulu

LUPALOMAKE

Lapseni _____

- SAA OSALLISTUA
 EI SAA OSALLISTUA

Jenna Filppulan projektimuotoisen opinnäytetyöhön liittyviin interventioihin varhaiskasvatusryhmässä hoitopäivien aikana.

Lastani _____

- SAA VALOKUVATA
 EI SAA VALOKUVATA

Projektimuotoisen opinnäytetyöhön liittyvien interventioiden aikana opinnäytetyön materiaalin dokumentointia varten. Valokuvia käytetään ainoastaan opinnäytetyössä sekä pedagogisessa dokumentoinnissa varhaiskasvatusryhmässä.

Kaikki lapsia koskevat tiedot (lasten nimet, tunnistettavuus) käsitellään opinnäytetyössä eettisten periaatteiden mukaisesti, asiakastietosuoja huomioiden. ELI opinnäytetyöhön ei tule lasten kasvokuvia tai nimiä esille.

Palautathan täytetyn lupalomakkeen päiväkodille viimeistään 9.4.2021 mennessä.

Kokkolassa

___/___/2021 _____

Allekirjoitus/Nimenselvennys

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot maanantai 12.4.2021, päiväpiiri	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Tulevan projektin esittelemine ryhmälle, orientoitumine ”aistien maailmaan”	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu joko koko lapsiryhmälle, tai ryhmä jaetaan 2–3 pienryhmään, riippuen siitä minkäkokoinen lapsiryhmä päiväpiirin aikaan on paikalla. • Mikäli ohjaus tehdään useammassa osassa, ensimmäisenä osallistuvat ne lapset, joita haetaan aikaisemmin. Sillä välin ryhmän muut lapset saavat lukea, leikkiä tai pelata odotellessaan piiriin osallistumista. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmään tutustumine, ryhmädynamiikan havainnointi • Jokaisen lapsen yksilölline huomioimine • Tulevaan projektiin tutustumine, orientoitumine aistien maailmaan • Herättää mielenkiintoa tulevaan projektiin sekä motivoida lapsiryhmää tulevaan projektiin 									
Aiheen valinta Toiminnan teema valikoitui tarpeesta herättää lapsiryhmän mielenkiinto alkavaa projektia kohtaan sekä motivoida lapsiryhmää tulevaan projektiin.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☐	Liikkuen	☒	Tutkien	☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☐	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella päiväpiiriin tarvittavat havainnollistamisvälineet. • Koota ”aistisalkku”, joka kulkee mukana projektin aikana. Sisältäen kommunikointikuvia, aistikortit ja muuta havainnollistamiseen tarvittavaa. • Lisäksi tarvitaan laite musiikin toistamiseen (tabletti tai kännykkä) ja popcorn-pussi. • Ennen päiväpiiriä muokata ympäristö, missä päiväpiiri pidetään sekä huomioida lapsiryhmässä yksilölliset tuentarpeet (istuvatko lapset penkillä, lattialla? Valinta ryhmän ja tilanteen mukaan.) 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsiryhmän motivointi tulevaan projektiin. Alkuun lapsille tuttu aloituslaulu, jossa jokainen lapsi huomioidaan. Aloituslaulun jälkeen ”aistisalkun” esille ottaminen, joka osaltaan herättää lasten mielenkiintoa. Kerron, kuka olen ja miksi olen tullut ryhmään vierailemaan. Kurkistetaan aistisalkkuun, avaamiseen kuitenkin tarvitaan ”aistilaulu” joka virittää meitä tulevaan. Aistilaulu kulkee mukana kaikissa toiminnoissa, joissa aistisalkku on mukana. Salkun auettua, ihmetellään sisältöä. Ihmettelyn jälkeen popcorn – tehtävä. Aistisalkusta löytyy ruskea pussi. Pussia ravistelemalla lapsien on yritettävä arvata sen sisältö, seuraavaksi käytetään muita aisteja. Mitä jos pussia saisi haistaa? Tai tunnustella? Entäpä sitten, kun sinne saa kurkata? Tiedetäänkö ilman makuaistia, miten herkulliselta popcorn maistuu? Loppuun koonti yhteisesti lapsiryhmän kanssa: Oliko helppoa arvata sisältö pelkän kuulon perusteella? Mitä eri aisteja meillä on? Nimetään yhdessä kuvakortteja hyödyntäen Mitä hyötyä eri aisteista on? Toiminnan lopetus - ”Huomenna aloitetaan seikkailu” aistisalkku sulkeutuu. Lapsien jakaminen vapaaseen leikkiin. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Havainnoin sensitiivisesti lapsiryhmää koko toiminnan ajan ja sen myötä mukautan ohjausta Aistisalkku innostaa, ja omalla innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saan lapset kiinnostumaan toiminnasta Aito läsnäolo Ryhmän kasvattajien hyödyntäminen yksilöllisten tuentarpeiden kanssa
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <ul style="list-style-type: none"> Jenna ohjaa toimien yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa ryhmän kasvattajien kanssa, tarpeen mukaan ryhmän kasvattajien hyödyntäminen mm. yksilöllisten tuentarpeiden mukaan. 	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> Palautetta ryhmältä pitkin toimintaa, ja lopuksi koonnissa vielä pyydän jokaista antamaan palautteen leikillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. Pyydän palautetta kasvattajilta toiminnan jälkeen
<p>Muuta huomioitavaa</p> <ul style="list-style-type: none"> Varmistaa etukäteen mahdolliset allergiat sekä varmistaa, että jokaiselta osallistuvalla lapselta on kysytty/saatu lupa osallistumiseen. Kotitehtävien jakaminen lasten lokeroihin – aisti bingo. 	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot 13–15.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Tunto- ja kuulo- aisteihin tutustuminen	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan 3- erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan, aktivoidaan ja opitaan eri aisteja. Tällä kerralla TUNTO ja KUULO • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmäyöskentelytaidot 									
Aiheen valinta Tulevan aistipolun suunnittelun ja toteuttamisen vuoksi on tärkeää, että tutustumme ensiksi rauhassa eri aisteihin.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☐	Liikkuen	☒	Tutkien	☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☐	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet ”aistisalkkuun” (laite musiikin toistamista varten, aistikortit, erilaisia soittimia, mysteeri tunto-pussukat ja nystyräpallot.) • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan sekä perehdyttää jokaiselle kasvattajalle oman pienryhmän toiminta. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. TUNTO ja KUULO aisteihin tutustutaan nukkarissa. Pysähdytään aistisalkun äärelle, lauletaan yhdessä aistilaulu ja nostetaan sen kautta tutustuttavat aistit. Kuulo 1: Katsotaan yhdessä, mitä soittimia aistisalkusta löytyy (nimetään). Tehdään harjoitus, jossa lapset laittavat silmät kiinni ja kasvattaja soittaa jotain soitinta. Osaatko nimetä soittimen pelkän kuuloaistin pohjalta? Lapset saa myös olla soittamassa, jolloin muut jatkavat arvaamista. Kuulo 2: Kuuletko äänen? – harjoitus. Otetaan triangeli tai rumpu (soitin, jossa sointuääni on pitkä), kasvattaja soittaa kerran ja ohjeistaa lapsia kuuntelemaan milloin ääni loppuu ja nostamaan äänen loputtua käden ylös. Annetaan myös lapsille mahdollisuus olla soittamassa. Tunto 1: Salkusta löytyy myös ”mysteeri pussukat”, joista tuntoaistin avulla yritetään selvittää, mitä pussukat sisältävät. Onnistuuko? Tunto 2: Tuntoaisti toimii myös muuallakin kuin käsissä. Tehdään loppuun pallohieronta kaverin kanssa. Toiminnan lopetus keskustellen: Mihin aisteihin tänään tutustuttiin? Miltä toiminnat tuntuivat? Mikä oli yllättävää? Vaikeaa? Lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Havainnoin sensitiivisesti lapsiryhmää koko toiminnan ajan ja sen myötä mukautan ohjausta Aistisalkku innostaa, ja omalla innostuneella sekä varmallalla ohjaustyylillä saan lapset kiinnostumaan toiminnasta Aito läsnäolo Ryhmän kasvattajien hyödyntäminen pienryhmien ohjaamisessa.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Koska pienryhmätoiminnat ovat tiistaista torstaihin, ohjaan itse joka päivä eri toimintaa yhdelle ryhmälle eli muita pienryhmiä ohjaa kyseisen pienryhmän kasvattaja.</p> <p>Perehdytän ja ohjeistan kasvattajat siihen, mitä missäkin pienryhmässä on tarkoitus tehdä</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. Pyydän palautetta kasvattajilta toiminnan jälkeen. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Perehdyttää muut kasvattajat siitä, mitä heidän pienryhmällensä suunniteltuna.</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot 13–15.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Haju- ja Maku- aisteihin tutustuminen	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan 3- erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan, aktivoidaan ja opitaan eri aisteja. Tällä kerralla HAJU ja MAKU • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot 									
Aiheen valinta Tulevan aistipolun suunnittelun ja toteuttamisen vuoksi on tärkeää, että tutustumme ensin rauhassa eri aisteihin.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☐	Liikkuen	☒	Tutkien	☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☐	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet pienryhmätoiminnalle. (hajupurkit, niihin liittyvät kuvakortit, makupeliä varten valmistella hedelmät ja muut tarvikkeet. • Selvittää etukäteen mahdolliset allergiat. • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. HAJU ja MAKU aisteihin tutustutaan osastolla, pöytäryhmän ympärillä. Pysähdytään toiminnan äärelle, aistikorttien avulla nostetaan tutustuttavat aistit esille. Haju: Otetaan esille hajupurkit. Purkkeihin ei näe sisälle, joten hajuaiastia hyödyntäen yritetään vuorotellen selvittää mitä purkki sisältää. Miltä tuoksuu? Hyvältä? Voimakkaalta? Ei miellyttävältä? Onnistutaanko nimeämään tuoksut pelkän hajuainin varassa? Tuoksuttelun jälkeen otetaan esille purkkeihin liittyvät kuvakortit. Osataanko nyt yhdistää helpommin tuoksupurkki ja kuva? Haju+Maku: Makupelin aika. Vuorotellen heitetään värinoppaa, ja nopan osoittamaa asiaa haistetaan ja mahdollisesti maistetaan. Miltä tuoksuu? Miltä maistuu? Toiminnan lopetus keskustellen: Mihin aisteihin tänään tutustuttiin? Miltä toiminnat tuntuivat? Mikä oli yllättävää? Vaikeaa? Lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Havainnoin sensitiivisesti lapsiryhmää koko toiminnan ajan ja sen myötä mukautan ohjausta Toiminta itsessään innostaa, ja ohjaajan innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saa lapset kiinnostumaan toiminnasta. Aito läsnäolo Ryhmän kasvattajien hyödyntäminen pienryhmien ohjaamisessa.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Koska pienryhmätoiminnot ovat tiistaista torstaihin, ohjaan itse joka päivä eri toimintaa yhdelle ryhmälle eli muita pienryhmiä ohjaa kyseisen pienryhmän kasvattaja.</p> <p>Perehdytän ja ohjeistan kasvattajat siihen, mitä missäkin pienryhmässä on tarkoitus tehdä</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikkillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. Pyydän palautetta kasvattajilta toiminnan jälkeen. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Perehdyttää muut kasvattajat siitä, mitä heidän pienryhmällensä suunniteltuna. Hygienian huomioiminen haju- ja makuaistien parissa toimimassa.</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkoti 13–15.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? NÄKÖ- aistiin tutustuminen	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan 3- erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan, aktivoidaan ja opitaan eri aisteja. Tällä kerralla NÄKÖ. • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot 									
Aiheen valinta Tulevan aistipolun suunnittelun ja toteuttamisen vuoksi on tärkeää, että tutustumme ensin rauhassa eri aisteihin.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☒	Liikkuen	☒	Tutkien	☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☒	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet pienryhmätoiminnalle. (valokuvasuunnistus- kortit ja niihin liittyvät tehtävät.) • Valokuvasuunnistus – radan valmisteleminen etukäteen • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. NÄKÖ aistiin tutustutaan ulkona valokuvasuunnistuksen avulla. Pysähdytään toiminnan äärelle, aistikorttien avulla nostetaan tutustuttavat aistit esille. NÄKÖ: Kerrotaan ja näytetään aistikortilla, että tällä kerralla tutustutaan ja harjoitellaan näköaistin käyttämistä. Valokuvasuunnistusta varten olen valmistellut valokuvat varhaiskasvatusryhmän pihapiiristä. Kuvien avulla pienryhmä etsii kuvassa esitetyn paikan ja siellä odottavan tehtävän. Tehtävän suoritettua pienryhmä pääsee liikkumaan seuraavalle valokuvausrastille. Valokuvasuunnistus- rastien jälkeen lopetetaan toiminta keskustellen: Mihin aisteihin tänään tutustuttiin? Käytettiinkö muita aisteja kuin näköä? Jos niin miten? Miltä toiminnat tuntuivat? Mikä oli yllättävää? Vaikeaa? Lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Havainnoin sensitiivisesti lapsiryhmää koko toiminnan ajan ja sen myötä mukautan ohjausta, ja tarpeen mukaan toiminnan kestoa. Toiminta itsessään innostaa, ja ohjaajan innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saa lapset kiinnostumaan toiminnasta. Aito läsnäolo Ryhmän kasvattajien hyödyntäminen pienryhmien ohjaamisessa.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Koska pienryhmätoiminnat ovat tiistaista torstaihin, ohjaan itse joka päivä eri toimintaa yhdelle ryhmälle eli muita pienryhmiä ohjaa kyseisen pienryhmän kasvattaja. Pehdytän ja ohjeistan kasvattajat siihen, mitä missäkin pienryhmässä on tarkoitus tehdä</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikkillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. Pyydän palautetta kasvattajilta toiminnan jälkeen. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Pehdyttää muut kasvattajat siitä, mitä heidän pienryhmällensä suunniteltuna. Valokuvasuunnistus korttien valmistaminen, ja tehtävien tekeminen.</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot 20–22.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Aistibingo, (aistien aktivointia ulkona)	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan viikon aikana 3 erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Aistien hyödyntäminen ulkoilussa, aktiivisuuden lisääminen • Osallisuuden lisääminen, lapsiryhmä pääsee suunnittelemaan aistibingo alustan sekä pelaamaan suunnittelemansa aistibingon. • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot 									
Aiheen valinta Pienryhmä pääsee suunnittelemaan aistibingon, ja pelaamaan itsesuunnittelemansa pelin. Suunnittelun myötä osallisuus lisääntyy.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☒	Liikkuen	☒	Tutkien	☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☒	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet pienryhmätoiminnalle. (Aistibingoon- tarvittavan alustan valmistaminen, toimintakorttien valmistaminen + laminointi) • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. • Pysähdytään toiminnan äärelle, aistikorttien avulla muistellaan, mihin aisteihin olemme tutustuneet. • Ulkoilun aloitukseen on tehtäväksi aistibingo, joka haastaa keskittymään aistien ja ajattelun äärelle. Aistibingon tarkoitus on myös lisätä aktiivisuutta. • Nouseeko lapsiryhmältä ideoita, mitä etsiä pihapiiristä eri aisteja hyödyntäen? • Olen valmistellut aistibingo-pohjan, jonka lapsiryhmä pääsee rakentamaan yhdessä sekä valmistelun jälkeen pelaamaan aistibingon. • Aistibingon jälkeen lopetetaan toiminta keskustellen: Mitä aisteja käytettiin? Miltä aistibingo tuntui? Mikä oli yllättävää? Oliko jonkun tehtävän suorittaminen hankalaa? Miltä aistibingo alustan valmistaminen tuntui? Keskustelun lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmistelen pienryhmän toiminnan • Pehdytän ryhmän kasvattajan toimintaan. • Toiminta itsessään innostaa, ja ohjaajan innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saa lapset kiinnostumaan toiminnasta. • Aito läsnäolo, lapsiryhmän havainnointi.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Pehdytän ja ohjeistan kasvattajan tämän toiminnan ohjaamiseen.</p> <p>Ryhmän kasvattaja ohjaa toiminnan ulkoilussa.</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. • Ohjauksen jälkeen keskustelu ohjanneen kasvattajan kanssa. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkoti 20–22.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Tulevan aistipolun suunnittelu ja valmistelu	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan viikon aikana 3 erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden lisääminen, lapsiryhmä pääsee suunnittelemaan tulevan aistipolun sekä valmistelemaan siihen liittyvän tiedotteen ja kyltit • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot 									
Aiheen valinta Teema valikoitui tulevan aistipolun pohjalta. Ajatuksena on lisätä lasten osallisuutta, heidän päästessä suunnittelemaan ja valmistelemaan tulevan aistipolun.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☐</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☐	Leikkien	☐	Liikkuen	☒	Tutkien	☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☐	Leikkien								
☐	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet pienryhmätoiminnalle. (askartelutarvikkeita mm. maalia/kyniä/liituja, sakset/liima, tarroja, paperia/kartonkia) • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. Suunnittelupalaveri tapahtuu joko osastolla pöytäryhmien ääressä tai työhuoneella. • Pysähdytään toiminnan äärelle, aistikorttien avulla muistellaan, mihin aisteihin olemme tutustuneet projektin aikana. • Kerron lapsille tulevasta aistipolusta, ja siitä mitä meidän on tarkoitus tällä toiminta kerralla tehdä. Jokainen pienryhmä saa suunnitella eri aisteihin liittyen jonkin toiminnan aistipolulle, näin saadaan kaikkiin perusaisteihin liittyen toiminta aistipolulle. Valmistetaan lasten suunnittelema toiminnalle heidän ideoima toiminta-kortti, sekä valmistellaan kutsu huoltajille. • Suunnitellaan yhdessä tarkasti mitä heidän suunnittelemaallaan pisteellä tapahtuu, ja mitä sitä varten tarvitsisi? • Suunnittelun jälkeen lopetetaan toiminta keskustellen: Mitä aisteja käytettiin? Miltä osallisuus tuntui? Oliko jokin suunnittelussa hankalaa? Helppoa? Yllättävää? Miltä tuntuu, että he saavat suunnitella aistipolun? Keskustelun lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmistelen pienryhmän toiminnan • Toiminta itsessään innostaa, ja ohjaajan innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saa lapset kiinnostumaan toiminnasta. • Aito läsnäolo, lapsiryhmän havainnointi. • Motivointi ja sensitiivinen kuunteleminen, lapsen aloitteen huomiointi. • Kannustaminen. • Yksilöllisten tarpeiden huomiointi (esim. kuvakortit)
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Jenna ohjaa kaikki (3 kpl) suunnittelu palaverit. Muut kasvattajat ja kaksi muuta pienryhmää tekevät suunnittelu palaverin aikana muuta projektiin liittyvää</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. • Ohjauksen jälkeen keskustelu ryhmän kasvattajan kanssa. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Millainen aistipolku voidaan järjestää? Miten Covid-19 epidemia vaikuttaa? Onko epidemian vuoksi lupaa järjestää toimintaa perheille ulkona hakutilanteiden yhteydessä?</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot 20–22.4.2021 (tiistai-keskiviikko-torstai)	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K								
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Aisteihin liittyviä leikkejä	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa								
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus tapahtuu pienryhmätoimintana, jolloin jokaisessa pienryhmässä on 7 lasta. Pienryhmätoiminnassa hyödynnetään varhaiskasvatusryhmässä jo voimassaolevia pienryhmiä (Siilit, Puput ja Oravat) • Jokaiselle eri pienryhmälle on suunniteltuna eri toiminta, päivien vaihtuessa ryhmän jokainen lapsi pääsee osallistumaan viikon aikana 3 erilaiseen suunniteltuun toimintaan. 									
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden lisääminen, lapsiryhmä pääsee pohtimaan ja ohjaamaan leikkejä, joissa käytetään eri aisteja. • Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen • Ryhmätyöskentelytaidot • Ajattelutaidot 									
Aiheen valinta Aihe valikoitui projektin teemaan liittyen sekä osallisuuden lisäämisen kannalta. Lapset saavat olla osallisia leikkien valitsemisessa, keksimisessä ja ohjaamisessa.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>	☒	Leikkien	☒	Liikkuen	☒	Tutkien	☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien								
☒	Liikkuen								
☒	Tutkien								
☐	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten								
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Valmistella tarvittavat välineet pienryhmätoiminnalle. (aistisalkkuun etukäteen valmisteltu muutama näköaistiin liittyvä leikki) • Varmistaa, mikä pienryhmä on missäkin toiminnassa aamupäivän ajan. 									

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsiryhmän jakaminen pienryhmiin omien toimintojensa äärelle. Aistileikit tapahtuvat nukkumahuoneessa. Pysähdytään toiminnan äärelle, aistikorttien avulla muistellaan, mihin aisteihin olemme tutustuneet projektin aikana. Kerrotaan, että nyt leikitään leikkejä, joissa käytetään eri aisteja. Kysellään, tuleeko lapsille jotain leikkiä mieleen? Mitä kaverit ovat mieltä? Jos keksitään yhdessä aisteihin liittyvä leikki, leikitään sitä. Mikäli ideoita ei synny, avataan aistisalkku ja otetaan sieltä ideoita. Leikitään KIM-leikkiä tai avaimen piilotusta. Näissä leikeissä käytetään eri aisteja. Annetaan lasten ohjata leikkejä vuorollaan. Mikäli aistisalkun sisältä paljastuneiden leikkien jälkeen lapsilta nousee leikki-ideoita, leikitään niitä. Haluaako joku lapsi ohjata? Leikkien jälkeen lopetetaan toiminta keskustellen: Mitä aisteja käytettiin? Miltä leikkien miettiminen tuntui? Oliko jokin hankalaa? Helppoa? Yllättävää? <p>Keskustelun lopuksi lapset saavat äänestää tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, mitä mieltä olivat.</p>	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Valmistelen pienryhmän toiminnan Toiminta itsessään innostaa, ja ohjaajan innostuneella sekä varmalla ohjaustyylillä saa lapset kiinnostumaan toiminnasta. Aito läsnäolo, lapsiryhmän havainnointi. Motivointi ja sensitiivinen kuunteleminen, lapsen aloitteen huomiointi. Kannustaminen.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Koska itse ohjaan suunnittelupalaveria, tämän leikki-toiminnan ohjaa ryhmän yksi kasvattajista.</p> <p>Jenna perehdyttää kyseisen kasvattajan suunnitelman pohjalta.</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. Ohjauksen jälkeen keskustelu ryhmän kasvattajan kanssa. Mikä toimi? Mikä ei?
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Lasten yksilölliset tuentarpeet.</p>	

Aika ja paikka Nahkurin päiväkot vk 17 jokin iltapäivä klo 14–16.30	Opiskelija, ryhmäkoodi Jenna Filppula NSOS19K									
Toiminnan aihe/ nimi – mitä tehdään? Aistipolku	Kuvaus ryhmästä Välitalo- ryhmä, jossa 3–5 vuotiaat lapset, ryhmäkoko 21 lasta + 3 kasvattajaa									
Ryhmän koostumus <ul style="list-style-type: none"> • Tässä toiminnassa ryhmä koostuu Välitalo-ryhmän lapsista ja heidän huoltajistansa. • Aistipolkuun osallistuminen on liukuvaa, hakutilanteessa. 										
Toiminnan tavoitteet – mihin toiminnalla pyritään? <ul style="list-style-type: none"> • Osallisuuden lisääminen – lapsiryhmä on suunniteltu ja valmistellut aistipolun, tänään aistipolku toteutuu. • Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen • Lapsen suunnitteleman toiminnan arvostaminen. • Hauskan pito. 										
Aiheen valinta Aistipolku kuuluu osaksi aisti-projektia. Suunnittelun ja toiminnan toteutuksen on suunnitellut Välitalo- ryhmä.	Miten tehdään? <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Leikkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Liikkuen</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Tutkien</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Taiteellisesti toimien ja ilmaisten</td> </tr> </table>		☒	Leikkien	☒	Liikkuen	☒	Tutkien	☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten
☒	Leikkien									
☒	Liikkuen									
☒	Tutkien									
☒	Taiteellisesti toimien ja ilmaisten									
Etukäteisjärjestelyt <ul style="list-style-type: none"> • Aistipolun suunnittelu ja valmistelu lapsiryhmän kanssa etukäteen. • Huoltajien tiedottaminen, kutsun valmistaminen. • Aistipolkuun tarvittavien materiaalien valmistelu. • Aistipolun rakentaminen. 										

<p>Toiminnan kulku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huoltajat ja lapset saavat osallistua aistipolulle hakutilanteessa. • Saavat yhdessä kiertää aisteihin liittyvät pisteet, ja tehdä niihin liittyvät toiminnot. • Aistipolun jälkeen huoltajat sekä lapsi/lapset saavat äänestää tutulla tikkuäänestyksellä hymynaamoja hyödyntäen, että mitä mieltä olivat aistipolusta. • Lopuksi diplomin antaminen lapselle ja huoltajalle hyvästä yhteistyöstä ja projektiin osallistumisesta. • Aistipolku on tarkoitus olla matalankynnyksen toimintaa, johon perhe saa osallistua oman aikataulunsa puitteissa – he saavat käyttää aistipolkuun juuri sen verran aikaa, kuin heillä on siihen mahdollista. 	<p>Miten itse toimin?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmistelen lasten suunnittelujen pohjalta aistipolun. • Olen aidosti läsnä tilanteessa, huomioiden jokaisen perheen. • Osallistujien sensitiivinen huomioiminen, kannustaminen. • Annan perheelle palautetta ja kiitän, miten upea projekti on saatu päätökseen.
<p>Työnjako aikuisten kesken</p> <p>Koska tämä toiminta tapahtuu hakutilanteessa, olen itse ohjaamassa ja läsnä aistipolun äärellä.</p> <p>Ryhmän muut kasvattajat hoitavat lasten hakutilanteen, ja tämän jälkeen perheet saavat osallistua aistipolulle.</p>	<p>Arviointi ja mahdolliset jatkoideat?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmän havainnointi läpi toiminnan. Toiminnan lopetuksessa jokainen saa antaa palautteen leikkillisellä ”tikkuäänestyksellä” hymynaamoja hyödyntäen. • Keskustelu perheiden ja ryhmän kasvattajien kanssa.
<p>Muuta huomioitavaa</p> <p>Saadaanko lupa aistipolun järjestämiseen Covid-19 epidemia tilanteen vuoksi?</p> <p>Jos aistipolku voidaan järjestää, onko se ainoastaan Välitalo-ryhmän perheille, vai saako päiväkodin muut osastot osallistua myös (Covid-19 epidemia?)?</p> <p>Järjestetäänkö aistipolku ulkona, vai mahdollisesti sisällä?</p>	

KUVAKORTIT PALAUTEKYSELYYN

Kuvat: (Papunet, 2020)

AISTITEHTÄVÄT VALOKUVASUUNNISTUKSEEN

1. Sulje silmät ja kuuntele mitä ääniä pystyt kuulemaan juuri nyt. Kerro havainnoistasi.
2. Mitä tuoksuja pystyt haistamaan juuri nyt? Kerro havainnoistasi.
3. Käytä näköaistiasi. Mitä pitkää voit löytää? Mitä lyhyttä? Etsitään.
4. Löydätkö jotain pehmeää? Entäpä kovaa? Etsitään.
5. Kuuntele tarkasti. Kuuletko jonkin kovan ääneen? Kerro havainnoistasi.
6. Kuuntele tarkasti. Mikä on hiljaisin ääni, jonka kuulet juuri nyt? Kerro havainnoistasi.
7. Havainnoi ja keskity hetkeksi siihen miltä sää tuntuu juuri nyt. Tuuleeko? Sataako? Paistaako aurinko? Miltä lämpötila tuntuu ihollasi?

**PALAUTEKYSELY VARHAISKASVATUSRYHMÄN HENKILÖSTÖLLE PROJEKTIN
TOTEUTUKSESTA**

1) Oliko projekti ikä- ja kehitystasolle sopivaa? (3–5v)

2) Sisälsikö projekti mielestänne hyödyllisiä menetelmiä lasten osallisuuden lisäämiseksi?

3) Mikä projektissa onnistui mielestänne hyvin? Miksi?

4) Mitä olisitte muuttaneet projektissa? Kehitettävää?

5) Muuta huomioitavaa?

DIPLOMI OSALLISTUMISESTA

**On osallistunut reippaalla, tutkivalla asenteella
aistipolun- äärellä projektiin**

KEVÄÄLLÄ 2021–NAHKURIN PÄIVÄKODISSA

DIPLOMIN MYÖNTÄJÄ